

EESTI NOORUS

4

FL

SISUKORD:

- Helmi Jansen: Emadepäevaks (artikkel).
- Juhan Liiv: Üks suu (luuletus).
- Kustas: Peeter Grünfeldt lahkus (In memoriam).
- Peeter Grünfeldt: Noorte laul (luuletus).
Mu süda on tunnete tuba (luuletus).
- A. Kurvits: Mõtteid noorsoo organiseerimisest (artikkel).
- Anton Tekko: Soome noorsootöö tutvumismatkalt (artikkel).
- Frieda Selg: Arnuka hää päev (jutustus).
- L. Klaumann-Saage: Kevadtuulele (luuletus).
- T. Varend: Noorsootöö toormaterjalist (artikkel).
- Juta Rebane: Meie rändlinnud (artikkel).
- E. Metslind: Heegeldatud ja kootud kevadgarnituurid.
- Alfred Tamm: Mark Twaini suur armastus (artikkel).
- Aleksei Rannit: Hendrik Adamsonist (artikkel).
- W. Šiškin: Rätikud (huumor).
- Meinart Jürna: Sina (luuletus).
- Noorsootöömailt: Sport jne.
-
-

TALLINNAS, 29. APRILLIL 1937

9. AASTAKAIK

HELMİ JANSEN

EMADEPÄEVAKS

On kaunis ja õilis mõte — üks päev aastas pühendada emale. Suurim kingitus, mis inimesele siin maise maailmas üldse võib osaks saada, on omada ema, see tähendab hinge, kes elab sinule, kes sind mõistab ja armastab, missugune sa ka ei oleks enda ja teiste silmis. Hinge, kes unustab ennast, et elada oma lastele, kes annab ja midagi ei nõua, kes alati on kohal ja kelle hool on nii pidev, sealjuures nii endastmõistetav, märkamatagi, et selle täit tähendust mõistad vahest alles siis, kui seda enam ei ole...

Gustav Suits oma „Kerkokellas” on emaarmastusele meie kirjanduses püstitanud kauneima mälestussamba, mis iganes mõeldav. Emaarmastus oma olemuselt on lihtne, endastmõistetav, paatos ja liig ilusad sõnad on temaga vastuolus. Ta on olemas nagu maailmas on olemas päike, tuul, vihm ja teised jõud, mis sigitavad ja kasvatavad elu. Ta on olemas, hoolimata sellest, kas teda tunnustatakse või mitte, kas ta leiab tänulikkust või mitte. Valvepost, kes täidab oma kohut ja läheb, kui seda enam ei vajata. Tema teenete liigne rõhutamine, liig palju sõnu selle ümber, kõik tundub temale isegi piinlikuna.

Siiski — vahest ei ole ometi üleliigne tulla kokku emadepäevaks, et ütelda meie Suurele Emale mõni südamlik sõna. Sest on olemas silmi,

noori, ilusaid, säravaid silmi, mis ometi ei näe ja südameid, mis ei oska soojaks minna seal, kus seda ometi kõige rohkem on vaja. Ja ikka vähemaks jääb nende arv, kes tulevikus tahavad olla Suure Ema aujärje pärijad.

Emadepäeval ütleme meie emadele, et me siiski oskame hinnata ja näha nende vaeva, kuigi me igapäevase aseldamise kainuses seda alati ei saa avaldada ega näidata. Kimbuke omakorjatud lilli lapse poolt emadepäeva hommikul — mis oleks emale veel parem või kallim kingitus. Aktus ja pidulik vastuvõtt oma mõjuga jäävad varju selle intiimse, kuid hingestatud elamuse kõrval. Emadepäev peab tihedamalt üksteisega siduma ema ja last, ta peab aga ka meie üldsuse tähelepanu juhtima ema suurele, vaikselt toimuvale tööle, sest see töö, nii endastmõistetav, nii igapäevane kui ta ka on, kannab inimeste kooselu, nende ühiskonda, kannab ka meie riiki ja rahvast.

Siiski jääks emadepäeva suur mõte meile poolikuks, kui me sel päeval ainult kõneleksime emale ja piirduksime platooniliste armastuse- ja austuseavaldustega temale. Tõsisele, kohusetundlikule emale ei ütle need päiju. Sest nende taha võib varjule jääda mõnigi ebakoht, nagu pidusaali nurkades võivad leiduda tolmused nurgad, mis pärast, pidu möödudes, nii kai-

A. JANSEN

Kunstniku naine lapsega

nestavalt mõjuvad meeleolule ja rikuvad äsja üleelatud ülevat elamust. Emadepäev peaks olema meile juhuks endilt küsida, kas oleme ka oma poolt teinud kõik, et emale tema kohustetäitmist nii, nagu me neid tahaksime näha täidetuna, tõesti ka võimaldada.

Meenuvad juhuslikud, ajalehtede külgedel tavaliste päevateadetenähtena — täna toodud ja homme unustatud — sõnumid siit-sealt. Kuidas Saaremaal taluperenaine kolmikuid sünnitades suri, ühes lastega, nõnda et isal jäi ainult neli olevust viia puhkusele, kuidas kuski perekond on leitud peaaegu nälginuna, kuidas teisel taluteenija abita jäänud sünnitamise juures jätnud enda kui ka lapse elu, kuidas kaevanduste rajoonides lapsed kasvavad poolalasti, tänava hooleks jäetult. Meenuvad meie pealinna sotsiaalosalakonna andmed tu-

handest mahajäetud perekonnast, emadest, kes ühe ukse tagant teise taha peavad käima, et oma lastega kuidagi ära elada.

Need on valusalt kõrvu lõikavad dissonantsid emadepäeva ülevas ja kaunikõlalises sümfoonias. Meie peame tahtma, et need kaoksid, et me saaksime võimaldada tõesti ema olla neile, kes seda tahavad ja suudavad olla.

Kui oleks lubatav lõpuks veel sellise üldise ja näib, läbilõõnud ürituse puhul, nagu emadepäev, tuua isiklikku arvamist, siis kas ei peaks me juba rohkem rääkima vanematepäevast. Terve, kooskõlaline ja elujõuline perekond on ikkagi see, kus kaks poolt, isa ja ema, oma parimate võimete kohaselt endi kohust täidavad laste kasvatamisel. Isa vastutustunne ja hool alles võimaldavad emal täiel määral elada oma lastele. See vastu-

tustunne aga on langemas ja kui me tänapäev teinekord pessimistlikult kõneleme perekonna aluste kardetavast kõikumisest, siis peaksime endilt kord tõsiselt küsima, kas oleme meie midagi ära teinud niihästi isa kui ka ema kohusetunde kasvatamiseks.

Võibolla ei ole kohane emadepäeva pidulikku meeoleolu tuua selliseid raskeid küsimusi. Ent siiski — andkem

emale, mis ema kohus — meil on temale anda vägagi palju — kuid ärge unustagem ka ema hädasid ja muresid. Selleks on seda enam põhjust, et emade hädad ja mured on needsamad, mis vaevavad kogu meie ühiskelu. Pehmendades ja tervendades neid hädasid tervendame iseendid, oma ühiskonda, oma rahvast, oma riiki.

KR. RAUD

„Ema“ (sõajoonis)

JUHAN LIIV

ÜKS SUU

Üks suu nii vana kui mullake;
ja mõttes nägu nii vagune.

Ja mõttes nägu, nii aus ta,
nii vaikne, valul ja sõnata.

Nii aus, nii vaikne, nii mullane,
nii selge ja õige ja kullane,

See on mu ema, mu mullake,
see on mu ema, mu kullake!

Peeter Grünfeldt lahkus

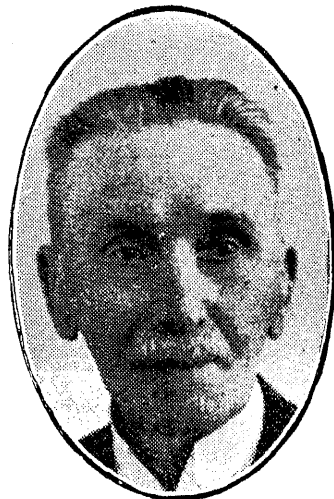
In memoriam

See kurb teade, et Peeter Grünfeldt on lahkunud ei tulnud äkki ega rabavalt ootamatusena. Juba omal 70-sünnipäeval ta lamis kopsupõletikus raskelt haigena, mis kurnas vana mehe tervist. Meie seirasime rõõmuga tema paranemist, ometigi tundsi valuga, et teda meile kauaks enam ei ole: tema jõud kahanes. Nüüd on ta astunud üle tundmatuse läve ja tema lahkumisel meid valdab valulik kurbus.

Ent ta jääb ometi meie juure „nii kaua kui Eesti on Eesti”. Eeskätt oma lugematus hulgas lauludes, mida laulab kogu rahvas. Juba ainuüksi lipulaule laulukooridele on loodud enam kui 40 tema sõnadel. Ka ÜENÜTO võimsa lipulaulu viisi komponeeris A. Kasemets tema sõnadel. Ta oli võrratu laulumeister. Peale oma loomingu ta sobitas viisidele arvamata hulga teiste luuletajate laule, eeskätt tõlkeid. Ta hing tundis viiside helinaid ja ta suutis noid helinaid kajastada sõnades puhtalt, lihtsalt, südamlikult, olles kõrgemal moevooludest ja ajavaimust. Selles on tema loomingu suur saladus ja ka põhjus, miks heliloojad, koorijuhid ja teatrid pöördusid tema abi poole. Ta oli neile asendamatu.

Ta jääb meile kui suur ja puhas aatemees, kui parim ärkamise aja rahvusliku vaimustuse kuju. Kogu tema tööriikas elutee on valgustatud kõrgest aatest olla oma rahvale kasulik ja usstav. Palju torme on puhunud üle Eesti tema päivil ja paljud paendusid, kuid tema seisis paendumatult, kindlana isamaalasena nagu võimas tamm.. Noil kurbadel aegadel, kui kippus kaduma viimanegi lootus ja meelekibedus valdas hingi, ta julgustas, nagu tuluke kottpimedal ööl, nagu tähesilm pilvises taevas.

Ta jääb meile kui võrratu töömees. Juba üksi tema kirjutatud ja tõlgitud raamatuid on arvult üle 450. Selle juure arvata tema töö ajalehtede ja ajakirjade toimetustes, seltskondlik tege-

Peeter Grünfeldt

vus ja töö mujal, viimase 18 aasta jooksul Põhja-Eesti laenu-hoiu ühisuses ja Kinnisvaraomanikkude Pangas. See töö hulk tundub uskumatuna, ometigi on üks mees suutnud seda. Ta jääb kui julgustav eeskuju kõigile noortele.

Ta jääb kui hingelt noore mehe eeskuju, kelle hing leegitses ka siis, kui raske haigus oli juba murdnud ihujõu.

Kõige mõistvamalt iseloomustab teda meie noor luuletaja Ervin Uibo sõnas „Tule mees”, ja on sellega ehitanud temale igavese ausamba ja sinna sisse raiunud P. Grünfeldti hingelise kaju, tema elutöö, võitluse, idealismi ja luule paari salmiga:

Tuliselt läksid ellu,
aga nad jahtusid:
tuhanded noored

nad vanaks said.
Tuliselt tulid Sa ellu,
süütasid tahtsivad —
ja neil kõikidel

loitlevaks leegiks jäid!

Kustas.

*) Juuresolevana avaldatud kaks Grünfeldti luuletust saabusid toimetusele mõni nädal enne autori surma. Grünfeldt oli viimastel aastatel kestvalt „Eesti Nooruse” kaastööliseks. Luuletused „Noorte laul” ja „Mu süda on tunnete tuba” on kirjutatud käesoleva aasta veebruari lõpul. Nad on selgeks tunnistuseks puhkama läinud vana mehe nooruslikust ja värskest vaimust. „Eesti Nooruse” toimetuse ja lugejad tunnevad selle vaimu lahkumise pärast tõsist leina.

Noorte laul

Nüüd koondume tööle kõik, noored,
ja rakkesse paneme käed,
et põldudeks muutuksid voored,
sood, rabad ja nõmmed ja mäed!

Meil palju on külvata, künda,
et areneks toodang ja töö;
kes uinujaid küllalt ei ründa,
sel edasi kestab veel öö.

Öö enam ei kuulu kuid siia —
meilt taandugu, kadugu ta!
Meil rahvale valgust on viia,
et õitsema hakkaks me maa.

Me vajame vihma ja päikest
ja tahet, mis tööle on kuum;
me vajame isegi äikest,
et lahenduks udust me ruum.

Meil vaja on valada higi,
tööl pidevalt pidada sahk,
sest midagi hääd sääl ei sigi,
kus maapind on kõva kui tahk.

Meil küllalt on nooruse hurma
ja küllalt ka kihavat verd;
ei karda me võitluses surma,
ei karda me maad ega merd.

Ei tohi me olla siin nullid,
kes elus ei tunnegi end,
me oleme kotkad ja kullid,
kel kõrgesse siirdub siit lend.

Me madalust elus ei salli,
me sihiks on edu ja tõus;
kes ehitab meile veel valli,
ei sellega ole me nõus.

Hoop kuklasse kõigile neile,
kes kobades tukuvad veel;
nad häbiks on kõigile meile,
kes sammume tegude teel.

Ei kõrvale tohi meist hoida
siin ükski, kui kutsub meid maa!
Kel tuleleek rinnus ei loida,
see osa me võidust ei saa!

Kel soontes veel verd on, mis käärrib,
ja südames põlevat tuld,
see ükski siin elamist väärrib
ja meile on kallim kui kuld.

Me rahvas ei vaja neid mehi,
kes valitud pole me poolt;
need mehed me riiki ei chi,
ei rahva eest kannan nad hoolt.

Need valitud olgu me vahelt,
kel õigus on juhtida meid,
siis seisame nende eest vahvalt
ja austame kõrgesti neid.

Me parimaks püüdeks on üha,
et vägivald võimust ei saaks,
et maa, mis meil kallis ja püha,
jääks vabade eestlaste maaks!

Mu süda on tunnete tuba

Mu süda on tunnete tuba
ja helide elamu hell,
kus õnnel on hõisata luba
ja kumiseb kurbuse kell.

Mis elu mu hingesse kannab,
seal helides elustab see
ja igale tundele annab
ka paraja hääle ning tee.

See hääl on kord kurblik ja kume
on lembe ja lepitav lein,
kord aga ka tuhmuv ja tume
kui kastevees vabisev hein.

Kord heredail, põlevail kiiril
mu südant ta valusalt sööb,
kord kõmiseb pilvede piiril
ja vihaseid välkusid lööb.

Mu kandlil siis keeli ta katsub
ja helisid elama aab,
tal helisid alati jathtub,
neid pidevalt juure ta saab.

Kord tulvil ta õnnest on täidet
ja hõiskab kui õnnelik lind,
kord murede mürgist ta läidet
ja ohkab kui rõhutud rind...

Mu süda on tunnete tuba
ja helide elamu hell,
kus õnnel on hõisata luba
ja kumiseb kurbuse kell.

Kord aga — kui õhtu ju tuleb
ja tuhmuvad tubased raad,
mu kannel kõik keeled siis suleb
ja rahuga katkestab nad.

Mõtteid noorsoo organiseerimisest

Ühenduses Noorsoo organiseerimise seaduse kehtimahakkamise ja teostamisega on tõusnud päevakorrale noorsoo organiseerimise ja isetegevuse alad ulatuslikumalt, kui see on seni kunagi olnud. Nende alade juures on peatunud vastavad asutised ja ametisikud neile pandud ülesannete täitmisel, aga ka noorsootegelased ja noored ise omas tegevuses ja tuleviku püüetes. Igale noorsoo-organisatsioonile on tõusnud ette tema asutamise ajad, tema minevik, oleviku seisund ja edaspidine elukäik, — kogu oma ajalugu püsiva ülesehitava tööga, aga ka ebaõnnestumistega, rõõmude ja muredega.

ÜENÜ ja tema rõhkearvulised osakonnad üle kogu maa, moodustades suurima noorsoo-organisatsiooni, on eriti tervitanud noorsoo organiseerimise vajaduse tunnustamist riigi poolt ja kõrgelt hinnanud Noorsoo organiseerimise seaduses väljendatud põhimõtteid ja ka neid soodustusi, millele osaliseks on oma elus ja tegevuse

ses noorsoo-organisatsioonid selle seaduse põhjal. ÜENÜ noored võivad olla õnnelikud, et Haridusministeerium, tunnustades ÜENÜ ja tema osakondade sihte, põhimõtteid ja senist viljakat tegevust, on arvanud ÜENÜ nende noorsoo-organisatsioonide hulka, mis täidavad suuri ja tähtsaid ülesandeid riiklikus elus noorsoo ja kogu rahva kasvatusel huvides.

ÜENÜ noored on aga teadlikud selles, et senise tegevuse tunnustus ja antud õigused panevad peale ka uusi kohustusi. ÜENÜ noored on töötanud kõrgete sihtide järgi ja saavutanud suuri tulemusi oma tegevusega kohtadel kui ka kogu meie rahva vaimses arenemises. ÜENÜ-l on meie rahva noorsoo kasvatusel ajaloo tunnustatud koht, mis on kujunenud ja kindlustunud noorte vankumatu tahte ja püsiva ülesehitava töö tulemusena. See töö on olnud juhitud rahvuslikest eluhüvedest. Seda tööd on kandnud noorsoo isetegevus ja omalooming, vaim ja

M. K. ČIURLIONIS

„Pasaka“
(„Muinasjutt“)

vaimustus. Aga veel suurem töö seisab meil ees. ÜENÜ noored on teadlikud suurtes tuleviku ülesannetes ja kohustustes ja tahavad neid täita sise- mise kohuse- ja vastutustundega meie riigi õitsenguks ja rahvusliku iseole- mise kindlustamiseks. Kohuse- ja vas- tutustunne, teadlikkus oma rahva elu- sihtides ja kultuurilistes püüetes, sel- gus oma tegevuse põhimõtetes, kindel tahe ja püsivus omas töös peavad kandma igat noort ja ÜENÜ igat osa- konda. On vaja enam kavapärasust ja järjekindlust oma tegevuse alal, et viia tulemusrikkale lõpule oma töökavas seatud ülesandeid. Enam suurema arvu noorte jõu koondumist ühiseks tööks. Enam tegevuse kasvatusliku mõju levi- tamist, nii et noored ja nende kodud oleksid vaimselt seotud oma kodukoha ÜENÜ osakonnaga, et iga osakond ku- jundaks kohaliku noorsoo kindla kes- kuse ja kõik osakonnad kokku ühe suure harmoonilise terviku.

Sageli avaldatakse, et kavapärasus takistavat isetegevust ja loomingu- list tööd. See võib osalt õige olla, kui üksikasjalik kava on antud noortele väljaspoolt ja see antud kava ei vasta noorte huvidele ja noorte maailma are- nemise vajadustele, kui selle kava koostajad ei ole arvestanud noorsoo hingeelu ja arenemise taset. Kuid kui kava kujundajad on noored ise, kui see noorte oma kava põhjeneb mi- neviku töö tulemustel, oleviku vaja- dustel ja elulistel huvidel ning kui selle kava kandjaks on tuleviku õilsad si- hid, noorte vaim ja vaimustus ning töötahe, siis on see kava tegevuse kindlaks aluseks. Selline kava on nagu elava vee allikas, kuhu on koondunud noorte mõtted, huvid ja soovid ja kust noorte vaimsed jõud lähtuvad, et täita vastavaid üksikuid vaimseid ja ka tu- lunduslikke ülesandeid. Selline kava on tegevuse tähiseks, mis virgutab edu- kamale tööle.

Otstarbekohaselt koostatud, noorsoo organiseerimise sihte ja noorte ise- tegevuse vajadusi arvestav töökava või- maldab jõudude kokkuhoidu ja suu- remate tulemuste saavutamist, ilma et ta takistaks noorte loomingu- lise jõu- dade avaldumist. Iga noore isiklik te- gevus ei võiks olla juhuslik, vaid iga

algatuse või ettevõtte juures on vaja peatuda enne selle teostamist. Sama on tarvilik ka noorte ühises töös. See- juures jätab üksikasjalik kava küllalt võimalusi omaloominguks ja nendeks uuteks ülesanneteks, mis tekkivad töö- kava täitmisel ja areneva elu vajadus- test.

Töökavadel ja nende täitmisel on ka suur kasvatuslik tähtsus. Töökava koostamine eeldab ÜENÜ osakonna se- nise töö põhjalikku tundmist ja tund- maõppimist, elu vaatlust, jõudude ja tegelikkude võimaluste õiget arvesta- mist ja hindamist. Koostatud töökava õigeaegne täitmine kasvatab aga ise- teadvust, enesekindlust, usku oma jõu- dusesse ja võimetesse, luues seega üht- lasi eeldusi suuremate ülesannete täit- miseks järgnevalt koostatud töökavade alusel.

Neil põhimõtteil on tarvilik ja soovi- tav, et ÜENÜ osakonnad paneksid edas- pidi veel enam rõhku töökavade koos- tamisele ja nende täitmisele. Need töö- kavad kujunegu kohaliku elu nõudeist ja neid täidetagu selle elu vajadusest. Seega oleksid need kavad elulised ka- vad elulistes huvides. Töökavade alu- seks olgu aga noorsoo organiseerimise üldised sihid ja noorte isetegevuse tun- nustatud põhimõtted.

Noorsoo organiseerimise ja isetege- vuse edendamise uuel ajajärgul, mis algas Noorsoo organiseerimise seaduse kehtimahakkamisega, tuleb ÜENÜ ja tema rohkearvulistel osakondadel pea- tuda oma mineviku, oleviku ja tule- viku juures, et ikka enam ja enam õp- pida minevikust, tunda olevikku ja selle alusel rajada tuleviku töökavu.

ÜENÜ asutamine toimus Eesti Vaba- riigi iseseisvuse algul. Eesti rahvas tunnustas end iseseisvaks rahvaks ja asutas oma riigi. Rahva jõud olid va- banenud ja rahvas rakendas need jõud ülesehitavaks tööks. Tekkisid uued eesmärgid ja tegevusalad ka noorsoo kasvatusel alal. Vaja oli kasvatada noori uutele ülesannetele ja elutööle omas iseseisvas riigis. Noortel enestel oli vaja kasvada kodanikkudeks, kes on võimelised täitma uusi suuri rah- vuslikke ülesandeid ja kes tahavad te- gevad olla riigi edasiehitamise pühas töös. Senised seltskondlikud organi-

satsioonid ei suutnud täita kõiki neid uusi eesmärke noorsoo kasvatusel. Seega pidi tekkima uus organisatsioon senise seltskondliku isetegevuse täiendamiseks ja jätkamiseks elu uute nõuete ja vajaduste kohaselt. ÜENÜ tekkiski loovaks ülesehitavaks tööks oma rahva kasvatusel laialt tööpõllul, kus oli vaja uusi chitajaid, ilma et takistada vanemate organisatsioonide tunnustatud tööd, vaid edasi püüda koostöös ja kontaktis nendega. ÜENÜ on ka teinud loovat ülesehitavat tööd mitmekesistel aladel kogu oma ajaloo kestvusel, — tööd, mis oli vajalik ja mis oleks jäänud suurel määral tegemata ilma ÜENÜ-ta.

Seega ÜENÜ ei ole tekkinud kunstlikult, vaid on kujunenud ja kasvanud meie rahva ajaloolise elukäigu arengust, kultuuriliste üldsihtide taotlemisest ja elulistest vajadustest noorsoo ühistundel ja ühistahetel. ÜENÜ ei ole tahtnud halvata või pidurdada või takistada teiste organisatsioonide kultuurilist tegevust. ÜENÜ ei ole olnud arvustaja ega lahkkelide külvaja, vaid ta on olnud ehitaja ja ühendaja, rahvusliku mõtteviisi ja töötahte kasvataja ning suurte kultuuriliste ülesannete täitja.

ÜENÜ on tegev olnud nooruslikus vaimus aladel, mis on olnud teiste organisatsioonide tegevuskavades. ÜENÜ on aga arendanud eriti tegevust uutel aladel, nagu kodukoha uurimine, kehaline kasvatus, rahva omapära säilitamine, rahvakunsti arendamine, nimede eestistamine, kodude kaunistamine j. t. See kõik moodustab suure rahvuskultuurilise tööpõllu, kus on noored toimunud vaimu ja vaimustusega loomingu-rõõmus ja töötulemuste õnnes.

Selle tehtud suure rahvuskultuurilise töö tundmisel ja tunnustamisel seisab ÜENÜ oma rohkearvuliste osakondadega olevikus ja tahab veel suurema hooga jätkata tegevust tulevikus.

Ajalugu on suur õpetaja. Mineviku tehtud töö ja selle tulemused on suureks jõuallikaks. Olevik kohustab. Rahvuslikud elutähised näitavad teed tuleviku poole. ÜENÜ noored, olge alati teadlikud mineviku õpetuses ja oleviku kohustustes ning sammuge

kindlalt tuleviku elutähistes! Rahva igal põlvel on täita oma ülesandeid. Ja nende täitmisel sammutab meie rahvas kindlalt põlvest põlve igaviku sihhi.

Selge ja kindel on ÜENÜ tuleviku tee. Kuna ÜENÜ põhimõtted ja tegevuse alused on kooskõlas Noorsoo organiseerimise seaduse normidega, siis ei ole vaja teha neis muudatusi, vaid ÜENÜ võib edasi sammuda nende valgusel ja vaimus. Küll aga tunnustab ÜENÜ alati vajalikuks neisse süvenemist, nende õige, avara ja selge mõtte leidmiseks ja tegevuseks vaimu ja vaimustuse saamiseks, sest arenev elu ja uued ülesanded ei luba paigalseismist, vaid nõuavad igal alal kasvamist, täiennemist ja süvenemist. On vaja selgitada neid põhimõtteid ja aluseid ÜENÜ osakondades oma liikmetele ja liikmeskonda mittekuuluvatele noortele. Samuti on vaja anda ruumi noorsoo kasvatusel ja organiseerimisel küsimuste valgustamiseks ka ajakirja „Eesti Nooruse“ lehekülgedel.

Ka oma koosseisult ei tarvitse ÜENÜ-l ette võtta põhjapanevaid muudatusi, vaid see koosseis kujuneb vastavalt Noorsoo organiseerimise seaduse teostamisele, teiste noorsooorganisatsioonide tegevusele, eluliste vajadustele ning rahva kasvatuslikkudele huvidele. On küll mõnel pool püstitatud küsimus, mis siis ÜENÜ õieti on, kas ta on noorsoo-organisatsioon või täisealiste organisatsioon. ÜENÜ põhikirjast, senisest tegevusest ja tuleviku töökavast, samuti ajakirjast „Eesti Noorus“ avaldub selgelt, et ÜENÜ on noorsoo-organisatsioon. Kuid ÜENÜ kui noorsoo-organisatsioon ei ole ainult alla 20. a. noorte koondis, vaid ta on rahva kogu noorsoo koondis. Ajakirja „Eesti Nooruse“ kirjutistes on seda korduvalt väljendatud, et nooruse mõiste ei ole piiratud 20. a. vanusega. Noored on kõik kodanikud, kes tahavad vaimselt kasvada ja areneda, end kasvatada ja isetegevuse kaudu kaasa aidata teiste kasvamisele ja arenemisele; noored on kõik kodanikud, kelle hinges põleb nooruse tuli, kelles on ülesehitavat vaimu ja vaimustust ning tahet ja teovõimet tegevuseks meie rahvuskultuuri suurel tööväljal uute

väärtuste loojaina või olevate säilitajajana ja levitajatena. Seepärast ÜENÜ kutsub ja võtab vastu oma liikmeteks kõiki kodanikke, kes ÜENÜ suures peres soovivad töötada hariduse ja kasvatusel alal meie rahvuskultuuri õitsemiseks ja rahva üldiseks heakäiguks. ÜENÜ ühendab neid meie rahva kõiki põlvi — noori, täisealisi ja vanemaid inimesi. Ja see ei võikski teisiti olla, sest vaja on just sellist laiaulatuslikku organisatsiooni, kus võiksid töötada rahva kõik pojad ja tütre ühiste kõrgete sihtide suunas. Meie riigi ja rahva elu kõrgemate juhtijate poolt on korduvalt avaldatud ühistunde ja üksmeele kasvatamise vajadust ja rõhutatud rahva kooskõlalise töö tähtsust ühistahtel ühtekuuluvuse vaimus. ÜENÜ on just see organisatsioon, kes on kasvatanud ühtekuuluvuse tunnet ja ühistahet rahvuskultuurilises töös ja katsunud kaotada neid vastuolusid, mis on tekkimas noorema ja vanema põlve vahel. Seega ÜENÜ tegevus oma isikliku koosseisu kujunemise alal on kooskõlas kaasaja rahvuslike üldsihtidega. Seejuures on aga selge, et ÜENÜ isiklik koosseis ei saa ega võigi olla muutmata, vaid see muutub ja kujuneb vastavalt eluliste huvidele ja vajadustele. Üheks selliseks vajaduseks on 16—20 aastaste noorte organiseerimine ÜENÜ osa-

kondadesse suuremal arvul, sest selles vanuses on palju noori organiseerimata. ÜENÜ osakondade üheks tähtsamaks ülesandeks noorsoo-organiseerimise alal on nende noorte koondamine, nende kutsumine rahvuskultuurilisele tööle ja ka osakondade töökojade arendamine vastavalt nende noorte huvidele ja kasvatuslikele nõudeile.

Samuti ei ole vajadust ette võtta põhipanevaid muudatusi ÜENÜ ja tema osakondade juhtimise alal, sest muudatused selles toimuvad igal aastal juhatuste valimise teel. On küll avaldatud, et ÜENÜ ja tema osakondade juhatustes olevat ka keskealisi ja vanemaid inimesi. See ei ole aga mingi erakorraline nähe ega ka ebasoovitav. Ka Põhjamaa riikide noorsoo-organisatsioonides on juhtivatel kohtadel vanemaid tegelasi, ning seda peetakse täiesti arusaadavaks ja ka soovitavaks. See peaks olema arusaadav ka meil, muuseas ka neist põhimõttest, mis on juba tähendatud eespool. ÜENÜ noored valivad oma osakondade juhatusse tegelasi mitte aastate arvu järgi, vaid nende võimete, senise tegevuse ja usalduse kohaselt. See õige valimise alus peaks jääma püsima ka edaspidi. ÜENÜ osakondade juhatuse liikmed ja tegelased kasvavad püsivas töös, ja nooruslik vaim kannab neid ühises tegevuses.

A. HEFTLER
„Maastik“ (õli)

Soome noorsootöö tutvumismatkalt

ANTON TEKKO

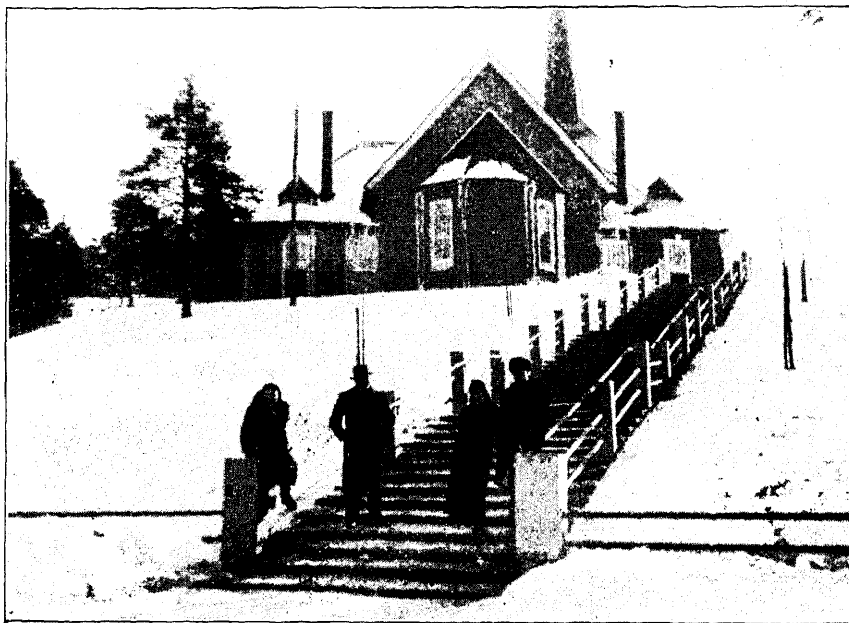
Nagu teada, asub Soome Noorsoo Keskliit Helsingis. Terve Soome on jaotatud 20 ringkonnaks. Ringkonda kuuluvate noorsooühingute poolt valitakse ringkonna Keskjuhatus asukohaga maakonnalinnas. Keskliidu liikmeiks on Keskjuhatused, viimaste liikmeiks noorsooühingud jne.

Kuna Soomes on noorsooliikumine juba õige vana, kõik katsetused ammugi seljatanud ning seega ka täielikult välja arenenud, siis on loomulik, et siin igal sammul võib näha ainult häid töötajajärgi.

Minu esimene peatus naabernoorsoo töötajajärgedega, eestkätt kodu-uurimistöö alal, tutvumisel oli „Satakunnan Nuorisuran Liitto” ringkonnas. Enne kui asun üksikasjalisemalt nähtust-kuuldust kirjeldama, märgin mõned andmed olemasolevate kodu-

toimetusel ning tuntud Helsingi ajaloprof. J. J. Mikkola juhutamisel 1934. aastal toimetatud ja väljaantud kirjandusteos „Vanha Satakunta”. Teos on pühendatud Satakunna endise ajalooürija Heikki Ojansuu mälestuseks. Teose väljaandmist on toetanud kaupmees Otto H. Malminen 20 000 margalise (1600—1700 Ekr.) kingitusega. Raamatut on trükitud 150 eks. paksul läikpaberil, pruunivärviliste piltidega ja trükitehniliselt väga hästi toimetatuna. Sisaldab suures formaadis 664 lhk., pilte, jooniseid ja skitsesid 335 — kõik Satakunna kodu-uurimise arhiivi pildikogust.

Tahaksin veel märkida, et „Vanha Satakunta” sisu kõneleb: nimedest ja maakonna muinasusust, küladest, taludest; mereranniku uurimustest, asumise oludest ja elust, mereranna ja sisevete kalastusoludest, üksikute

Vana UENU-lane pr. Linda Laarman-Manninen oma abikaasa Aate Mannineniga ja tuttavatega. Pr. Manninen annab praegu Soomes kahes rahvaulikoolis eesti keele tunde ja kõneleb noorsoo koostöömist Eestist.

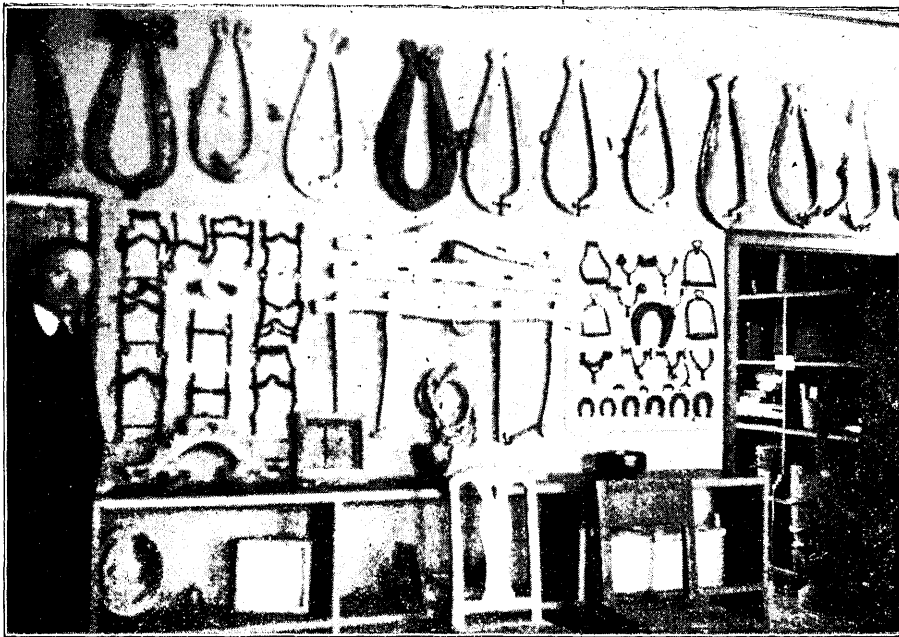
uurimistöö toimkondade ja liikmete arvu kohta. Möödunud aastal oli kodu-uurimise toimkondi kogu Soomes — 159. Aasta jooksul on nende arv vähenenud 30 võrra, kuid selle vastu on liikmete arv tõusnud 205 võrra (eelmisel aastal 644). Kodu-uurimise arhiivid on aga täienenud jõudsalt. Näiteks on Satakunna ringkonna keskjuhatus arhiivis Huittisista's kohalikke ülesvõtteid ja käsikirju mõlemad üle 9000 nr. ning kogu arhiivi nr. arv ligemalt 20 000 nr. Miks ei ole neid andmeid saadetud keskliidule? „Sellepärast,” vastab üks juhtiv tegelane, „et siis hakatakse meilt nõudma mitmesuguseid arhiivmaterjale ja nende väljalaenamine pole soovitatav(?)”

Eriti suureks kirjanduslikuks saayutuseks kodu-uurimise töö alal peab märkima Satakunna keskjuhatus liikmete K. V. Hanhijärvi K. E. Kallio, J. Karhula ja Toivo Kaukoranta

kihelkondade kalastuskombeist, hooneist ja karjalautadest viimase aastasaja lõpupoole ja veel peale nende arutult pikk loetelu kõikidest maakonna möödaläinud eluavaldustest. Raamat on niivõrd sisurikas ja kaunite piltidega, et tema olemasolu teeb au igale kirjandussõbra lauale ka väljaspool Satakunta.

Ka ilmub Satakunna keskjuhatus väljandl ja keskjuhatus liikmete J. Karhula, K. E. Kallio, K. N. Hanhijärvi, Aarre Tuompo, Sylvi Mäkelä ja Reino Pohja toimetusel 1934. aastast häälpaberil trükitavana ja paljude piltidega varustatuna Satakunna ringkonna häälekandja „Nuori Satakunta”. Ilmub üks kord kuus 16 lhk. ja terve aastakäik maksab ainult 12 marka (Ekr. 1.—)

Noorsooühinguid on Satakunna ringkonnas 39.

Kunstnik Karhula Rauma linnamuseumi etnograafiliste väljapanekute korraldamisel.

Kiiduväärset südamlikkust ja suurt külalislahkust saab siin tunda igal sammul, nii, et tänamiseks tuleb tihti sõnadest puudu. Näiteks üks minu nädaline peatus oli Raumal kunstnik hra. Jalmarit Karhula külalislahkes perekonnas. Hr. Karhula ja tema abikaasa on suured Eesti ja hõimurahva sõbrad ja hõimutöö alal väga paljudi ära teinud. Nii härra ise, kui ka abikaasa on selgeks õppinud Eesti keele ja nende lauale toob post igapäev värsked Eesti ajalehti ja ajakirju ning nad jälgivad alati huviga Eesti kultuurelu sündmusi. Läänud suvel, peale Soome-Ugri kultuurkongressi, viibis hra. Karhula pikemat aega Eestis, peamiselt Haapsalus, Saaremaal, saartel ja Petseris ning need ajaloolised paigad olevat temale väga palju uut pakkunud (sest nagu ta ise tähendas, andvat Eesti oma ajalooliste kohtade ja vanalinna osadega soomlastele sama palju, kui eestlastele soome kaunis loodus). Oma kirjeldusi ja päevapildistusi on ta sellelt Eesti reisult avaldanud järjekindlalt soome ajakirjanduses („Nuori Satakunta”) ja eriti Kuresaare ja Haapsalu vanalinna osadest on ta maalinud palju kaunide motiive. „Inimesed tõttasid pühapäeva hommikul kiriku, mina aga istusin tänava ääres ja maalisin...” nii jutustab ta omi muljeid. Ja omi maale hoiab ta kui kallimat vara. Kui viibib tema juures häid külalisi, siis toob ta need kallid pildid kapist välja, kõneleb neist suure vaimustusega ja kiidab külalistele, kui ilusaid ja ajaloolisi paiku küll Eestis võib olla.

Kuid peale kunstiliste harrastuste, noorsootöö ja noorte, ajakirja toimetamise on tema hoole all ka Rauma linna muuseum, kus ta on juhataja ja selle ameti on endale võtnud auametina (ei saa palka).

Mul oli võimalus muuseumis ka vaadata tema päevapiltlikke ülesvõtteid Rauma linna uurimise ja arhiivi täiendamise alalt. Tema ülesvõtete kogud on suureks teaduslikuks varasalveks. Ta on teinud paari viimase aasta jooksul sadandeid pildistusi ja need ühes negatiividega koondanud muuseumi. Näiteks annavad väga huvitava ülevaate umbes 300 selget ülesvõtet Rauma linna vanadest väravatest. Ka on tema läbi käinud kõik kohalikud päevapiltnikud ja nende negatiivide arhiivist parimatest võtetest teinud muuseumi tarvis koopiaid, nii kõikidest mööda läinud Rauma tähtsamaist sündmusist. Uhe viimase tööstuspõlumajandus näitusele on ta teinud ainult umbes 100 pildistust ja sellega näituse jäädvustanud kõikides üksikosades samahästi kui kinofilmlikult.

Nüüd eeloleval kevadel hakkab ta pildistama meremehi ja laevastikuelu (Rauma on sadamalinn) ja Rauma pitse (Rauma pitsid on siinsest endisest kloostrist ja nende suur mustrite arv on teatavas mõttes ajaloolik). Pildistuste tegelikud materjalikulud tasub linnavalitsus, kui muuseumi ülalpidaja, tööaeg ja muud kulud jäävad aga kõik tema kultuurharrastuste tasuks.

Lõpuks tähendaksin, et Rauma linn ei ole mitte palju väiksem kui Pärnu ja muuseumis esemete arv on ligemale 30 000 numbrit. Raumal on õppeasutistest merekool, kaubanduskool, ühiskool, seminar, algkoolid, palju eeskujulikke ühistegelisi ettevõtteid ning õige rohkearvuliselt 5–6 kordseid moodsaimalt sisustatud ja tehniliselt täiendatud maju.

Raumal, 10. III 37.

Arnuka hää päev

Mõtlikult puhus Arnukas laiali suitsurõn-
gaid, istudes laua ääres, põial ripakil vesti-
taskus, ja suitsuvine ta ümber vabises tink-
jashallilt ning närviliselt. Seda märkas Tiina
pliidi juurest; ta riputas kähku panni saba-
pidi varna ja täites sahvris õllekruusi, tuli
Arnuka juurde.

— Joo raasuke! ütles ta mahedalt ja vaa-
tas paluvalt mehele. — Liha oli ennist soo-
lane, veel see mullune kederluukene! Ta
püüdis kõneleda rahustavalt, upitades veidi
naeratadeski kruusi vähevahutava sisuga Arn-
nukale lähemale.

— Ma tahagi su solki! ühmas Arnukas ja
tõmbas lauba tihedalt kortsu. Joo teist kui
vett ja laota oma magu ilma asjata. Viskas
põlenud paberossiotsa pliidikolde, poetades
lennul tubakatuhka õllekruusi, mille Tiina
hoidis ikka Arnukale ligilähedal.

— Mis sa tällitad tühjaga! ütles Arn-
ukas ja sirutas end, valmistades tõusma pingi-
otsalt. Tiina pani õllekruusi kähku lauaot-
sale, pühkis näpuotsadki põllenurgasse kui-
vaks. Ta juba tundis seda Arnuka rahutust!
Neid kurde vesihalli silmapaari vahel ning
pöidla räpakat rippumist vestitaskus.

— Kuule! ütles ta otsustavalt. Oleksid nii
hää ja aitaksid mul vasikaaidu valmis teha.
Maasikal vast ehk ju täna ta käes.

— Sõida päris põrgu põhja oma vasika-
aiaga! Just kui sul enam muud polegi, kui
see lehmakiitsakas ja oodatav vasikakont! Uri-
ses Arnukas tigidalt ja läitis uue paberossi.
Ta liigutused muutusid üha kannatamatuks,
üha elavamaks; sirutades end uuesti, nagu
nägematuid tõkkeid purustada tahtes.

— Maasik on ilusam ja noorem karjas!
tähenas Tiina alandlikult ja neelatades. Mih-
kel ehk ei tulegi veel niipea ja vast ehk on
abigi tarvis. Ma mõista ka vasikat kuskile
panna.

— Seo sabapidi lambaaidu külge! tähendas
Arnukas ja naeris äkki kiuslikult. Küllap te-
magi juba tundis Tiina vigureid! Siis tõusis
ta äkki, viskas poolikult põlenud paberossi
minema ja tähendas hädiselt:

— Päris sapi maik on suus, nii kui mar-
kunit kisub ülesse! Ise ta vaatas, vilksti,
mütsi poole, aga see rippus just Tiina selja
taga ja millegi pärast häbenes Arnukas seda
üle teise õla upitada.

— Oled ennast venitanud, muretsetes Tiina,
lastes end petta Arnuka hädisest pilgust.

— Ju ta siis veninud on, ühmas Arnukas ja
vaatas aknast välja. Lumele tekkisid sinakad
varjud, kuusiku terav sakk vabises tuules
ja taevale oli tõmbunud kui hall rebenenud
loor.

— Tuleb vist sula! ühmas Arnukas, muu-
tudes järjest rahutumaks.

— Pole venitse eli ka kodus. Piparmünti on,
vast aitab seegi! püsis Tiina endise mõtte
juures. Aga ta nägu läks järjest nukramaks.
Rõugearmilised paled venisid pikemaks ning
silmissa sigines vargselt niisket helki. Aga

Arnukas muutus järjest kannatamatumaks ning
kurd silmade vahel tõmbus sügavamaks.

— Ei, ütles ta järsku. Tuleb sula ja põhk
on ripakil lauda taga. Tõstan selle kokku!
Arnukas noolis mütsi. Aga ka praegu polnud
seda kuigi mugav õngata üle Tiina luiselet
nukra õla. Ja Arnukas vihastas, vihastas enese
üle. Võiks ta öelda ühe tüseda mehesõna,
mis Tiina paneks hirmununa hüppama üle
läve teise tuppa, või peidaks kuskile, ehk
jookseks üle õue kuusikusse.

Aga Arnukas ei võinud täna seda mehish
sõna öelda, kuigi see litsus end pool-
vägisi üle huulte; kuid täna ta siiski ei või-
nud. Tundis end süüdlasena, häbenes ning
takerdus nüüd siin vanatüdraku kõlksi ees,
kui päevane kanapoeg! Viskaks õige õlgupidi
üle ukse tarre, või paneks plähkama inetusse
rõugearmilisse näkku, nagu vahest. Aga ime-
likul viisil, Arnuka käsi ei tõusnud lõõgiks,
ja ta jäi vahtima aknast kuusiku liikuvat ja
elavat latva.

Läheb kevadeks! mõtles ta ja väike har-
duski libises üle südamest. Kahe sarnase talve
järele ta siia metsavahi tallu juhtuski. Tuli
näljasena, rābalais, peagu poolalasti, varvas-
tel vaid porised kotitükid. Oli põhjalangenud
mees, näljase joodiku himuga, roojane hingelt
ja kehalt. Ja täna ta seepärast ei võinudki
sirutada kätt Tiina vastu, ei lüüa, ei lükata,
ei hirmutada.

See vanatüdruk, metsnikust venna ja vana
ema-kondi vastu tahtmist, oli võtnud ta vastu
siia — viletsakese, näljase. Kasinud oli, kat-
nud ning armastanud; suu juurde ulatanud,
südamet vastu kinnitanud selle roojase märgiga
põletatud seikleja.

Arnukas, jõuetu oma vihas ja veidike hale
mälestusest, seiras tigidalt oma ees seisjat.
Võinuks vanapiiga sest hävitavast pilgust maa
alla vajuda, tuhaks pudeneda, või hoopis au-
runa üles lennata! Aga Tiina oli samuti
võitlusvalmis, seda omal viisil ja omal kombel.

— Jää siiski! Ära mine! anus ta, endal
silmad härdad nutuveest ja sikutas käisestki
meest enese poole. Mõtles oma tervisele, kui
sa minust ei hooli. Kõhidki juba ja matad
hinge...

— Ah mis! Arnuka sõõrmed paisusid äkki
leevendavas vihas ja järsu liigutusega haaras
ta üle Tiina õla varnast oma kõrviku.

Samal hetkel astus õuest tuppa metsnik
ühes lopendava kõrvalise hagiaga. Sõna lau-
sumata viskas püssi õlalt seinale varna ja
lõi kindakäpikutega viltidelt maha sula lume.

Arnukas kiristas hambaid! Jälle uus takis-
tus. Oleks võinud oma lara Tiinaga õigel ajal
jutti ajada ja katsuda minema saada. Aga ta
oli viivitanud, sihukene narr...

Siiski, ta viha kadus kohe, kui meenus, et
tal polnud rahasentigi, et osta sellega pudeli
denaturaatigi.

— Mis sa põrnitad, löõ suits hambasse!
ütles metsnik ja sorkas Arnukale paberossi
nina alla.

— Suur tänu! kahmas Arnukas ja sülgas huulesopist otse hagi ja kõrvalapakale.

Tiina kohmerdas sahvrist karaskipätsi ja või, soojaahjust lihataldreku ning munapudru kausi lauale ja ütles:

— Söö nüüd kah, Mihkel. Me just lõpetasime. Kulub sulle marjaks ära, sa ju hommi-kust saadik metsas.

— Ära kraamigi välja! keelas metsnik. Ma söin Saulepi juures, vana Märt oli vasika veristanud...

Tiina pilk jäi ämelikult kobavalt venna pööriskaarde kammitud mustale habemesõõrile peatama, ta süda pööritas sääljuures mõttest, et sinna, Saulepi juurde ei vedanud Mihklit vasikaprae lõhn ega viinaklaaski, vaid vana Saulepi tütar Hilda, heleda sasispääga tüdrukulõks. Huulejoon kiskus äkki kui iseenesest teravaks ja ta puhkes kiuslikul viisil naerma.

— Sasispää oli kodus? küsis ta tõmbleva suuga.

— Mis? ühmatas metsnik ja võttis suure hoolega taskust padroneid välja.

— Hilda ikka...

— Kus tas pidi olemagi. Eile õhtul oli käinud vist jubil või sünnipäeval.

— Kus see sünnipäev siis oli? küsis Tiina, pidades ühe silmaga Arnukat, kes näilise vastumeelsusega suitsetas, läki-läki pääs ja suur minekuvalu silmades.

— Sepa Villul vist, ütles metsnik taskut mööda kohmerdades.

— Nojah! inises Tiina läbi nina. Maksa sul enam kedagi oma hända liputadagi!

Metsnik pidi miskit ägedat vastama, kuid vaikus. Seeasemel võttis seinalt püssi ja asus selle puhastamisele.

— Tiina nina on terav kui oherd ja lõualuu täis kadeduse vimma, ütles Arnukas pilkavalt ja viskas üleoleva pilgu vanatüdruku suunas.

— Sihuke see naiste mood ikka, ühmatas metsnik ülesse vaatamata, ta näis hoopis teistele asjadele mõtlevat. Ma oleksin peaaegu märga ära toonud, aga... ütles ta siis.

— Arnukal jälle käes suur minekuvalu, ei saa mahti süta-juua. Kõrtsi-neelud käivad kõvasti pääle, kui vanakurja sarved, ütles Tiina vastu lüües ja asetaskäed sõjakalt puusa. Nüüd tundis ta enese hoopis-tükis kindlamana, kuna vend aiva tihti oli tema nõusse lõõnud.

Arnukas langetas silmad, kui metsnik omad suunis temale. — Neetud, kuidas see vanapiiga teda häbistas! Tõesti, Arnukas oli alati pisut häbenenud, kui metsnik teda vaatles sellise kerge pilkelise pilguga; talle näis siis eneselegi, et ta ei oma kuigi suurt väärtust, olles naa-sama metsniku õe, vanatüdrukulise armu käperdiseks siin, teistest vaevu sallitud.

— Või neelud käivad jälle pääle! imestas metsnik vallatult, Tiina suureks meelepahan-duseks, kes nägi ka selle vallatuse põhjusena asuniku tütrepirtsu. Vaatas vaenulikult vennale järelegi, kui see astus üle tagakambri läve, kus hakkas miskit seletama emale, kes ju kuus aastat halvatuna sängis lesis.

— Ei täna olnud abi vennast, mõtles Tiina ja muutus nukraks, ja kui ukse link lõksas, ei vaadanudki ta ukse poole, vaid pooleldi

G. RAUD

„Nattüürmort“

nuuksudes sinisetriipu põlle, avas põuest võetud rahakotikese oma kehvade rahatükkidega ning ulatas need Arnuka poole. See tumm ohver lõi Arnuka hetkeks verest, ja peagu kikivarvul, pää õlgade vahel, liipsis ta lähemale ning korjas ahnelt krobelist, kõhnast peost mündid enese noorde, himukasse pihku.

— Nägemiseni! ümises ta süüdlasena ja liis: küllap tulen üheteistkümmne paigu tagasi! Aga tal eneselgi näis see naeruväärne, jõuda tagasi enne keskööd, kuna linnani oli kaheksa kilomeetrit maad, ja ta vajab ka aega selleks, et juua need almusena saadud sendid üsna üksinda. Aga niipea, kui Arnuka lübadus tagasitulemisest jõudis Tiina kõrvu, hiivas ta oma raske, valulise pilgu, ning ta inetu nägu evis sel hetkel liigutusest peagu õrna ilmingu.

Arnukas, nagu kartes sellisest naiselikust võlust enesele uut takistust, tõmbus kähku tagasi.

— Ära jää siis kauemaks, kui lubasid, ütles Tiina ja lisas siis nagu midagi meenutades: või veel parem, ma toon sulle homme ise, tarvis ongi minna linna poole, munegi juba kogunud...

Sääl ta oli! Kitsendus kõige hubasemal kujul, mis rusunud ikka ja alati Arnuka vabadus-avarustega harjunud seikleja rinda. Takukoonlana raputas ta Tiina enese küljest ja sööstus uksele, kuna vanapiiga, rabatud tuuseldamise hoost, paiskus vastu sahvrist. Ta ei nutnud ega vandunud, kuigi oli lõõnud pää valusasti vastu rauast uksehinge. Korjas põrandalt sitsirätiku, mis langenud õlalt ja kõitis selle hallisegasele, õredale juuksele.

Rapsis siis pliidi alla, kuuse okstele tule ja asus pada küürima, hoidudes kangekaelselt mõtlemast Arnukale. Ketraski mõne keeru linast eiet, aga sisimast rahunest aetud, lükas voki eemale ja asutas põrsasöögi pange lauta vinnama. Astudes õue, eraldas ta juba läve ligidal venna suurtest vildijälgedest Arnuka jäljed, milliseid oli see tipinud pool-sulasse lumme. Ei! valus oli vaadata Tiinal neid jälgi. Meeleldi oleks ta võtnud vana luuakontsu ja sellega vedanud tasaseks need jäljed, millede vaatamisest imbus südamesse räämust, kibedust, aga vaevu suutis ta ka neilt tõsta pilku. Üksik vihmapiisk kukkus talle näkku ja tugev tuule-iil lõi kahinal kuusikust läbi. See oli kevade esimene maru, mis pikuti nagu lõhestas kuusiku sügavsinise riba, tungides ülesse väljadele, kaugele maanteele, Arnukalegi järele. Jälle peatus mõte Arnuka juures ja see pahandas Tiinat, aga ta siiski ei julgenud ega suutnud sajatada seda päeva, mil teda saatus juhatas kokku selle pool-alasti siidivennaga, kelle silmade rõõmus häbematus oli sulatanud pika, leinalise talve tema südamest. Ja mitmeidki ärkamisi oli too toonud vanapiiga juba kivilinenud ja endasse tõmbunud rinda...

Taeva halli rulluvasse pilvelademikku lõi selge vahe, tükikene helesinist, rõõmsat ja nooruslikku taevaliha kumendus läbi sõõris ujuva halli pilveaheliku. Samasuguse täpikese, heleda laigukese oli Arnukas toonud enesega ka Tiina ellu...

Laudas, silitades Maasiku küütselga, Tiina armukadedalt tundis, et varsti ehk silub tema asemel siin Saulepi Hilda. See tähendas Tiinale, et teda siia enam ei vajata, kuna uus perenaine ehk ületakski tema võimed oma noorusega. Seepärast oli ta iga venna sammu üle tunnud huvi, leides sääl alati miskit laidetavat, kui asi vähegi puutus naistesse.

Kuhu pidi ta minema? Üsna ükski, kuna oli harjunud terve eluaja perekonna keskel. Emamullakese pidi sel korral kindlasti siia jätma, kuna ta enese elu kujuneks küllalt vaeva ning mureohtraks. Ülespidamist muretseda enesele ja Arnukale, selleks pidi appivõtma kaugelt suurema tahte ning jõu, kui seda evis ta kõhn, vananev keha. Ja ilma Arnukata! Ei!

Tiina ohkas, toetades oma pääd lehma helevalge sarvepaari vahele, tundes nii kindlust, ja elava hinge ligiolekust kasvas südamesse troosti. Küllap ta ikka jõuaks...

*

Arnukas tuli neljandama päeva õhtul läbi vilma ning lumelagunemise vee. Metsmik oli läinud tagakambrisse magama ja Tiina ketras valutava südamega tillukese lambi valgusel. Oieti igatses temagi juba puhkuse järele, aga rahunus ning kurbus oleksid teda vaevalt lasknud magada. Nii ta siis ketras, mõeldes ise Arnukale — kas see üldse tagasi veel ihkaski?

Kerge, peagu õhulise kobina kuulis Tiina otsekohe ja ta sööstis jooksul ukse juurde, läbemata isegi küsida, kas tulnuk oli Arnukas, või ehk hoopis võõras. Avades haagi, karjatas ta kokkunult.

Tuppa astus üleni porist ning veest tilkuv ning tuigerday Arnukas. Mingi vana räbaldu-nud sõduripluusi nadi lotendas paljal ihul ja jalas olid värmeni kulunud ja mitmest kohast alasti ihu näitavad püksid, kuna jalapöide varjuks oli mässitud kottidest tõmmatud ribad. Ta haies viinast ja oksesest, kuna juukseist jooksid üle näo ning silmade porised vee joomed.

— Siin ma olen! ütles ta tumedalt, hääle kähisedes ja jäi ukse ette seina najale toetuma, kuna segased joodikusilmad ahastavalt vahitsid ainiti Tiinat. See alandus ning mahedus tõmbasid Tiinat magneetilisel enese poole, ja ilma, et ta oleks suutnud kõneleda sõnagi, tõmbas ta külma, värisevat kätt pidi mehe ahju juurde ja pani ta sinna pakule istuma. Paari kuuseoksa pistnud pliidi all põlema, hakkas ta sikutama Arnuka poriseid rõivaid seljast, millist toimingut see ise agaralt kaasa aitas.

— Tiinakene! halises mees äkki, kukkudes vanapiiga ette põlvili. Anna mulle andeks! halises ta luksudes külmast ning viinast. Ta räämused, ilged huuled otsisid Tiina käe, vedades sinna lohiseva, ilatseva suudluse. Sa mu kuldna tüdruk! inises ta ja hakkas siis järsku nutma.

Seda ei suutnud Tiina enam taluda, häälepaelad ning pisarad avanesid, ta luksus kui liigselt täisõõnud kass Arnuka poriste käte vahel ning rõõmsad sädelevad pisarad vee-resid lõbusasti hüpates üle kõhnade rõugearmidest küntud põskede alla Arnukast nõrgunud poriloiku. Ta nuttis valjusti, nuttis hingelt ära kõik valusad käitumise mälestused, milliste osaliseks ta ajajooksul Arnukalt saanud ja õndsalt nuuksudes toetas ta oma pääd vastu Arnuka õlga.

— Sind armast, sind armast! hüüatas ta vaid läbi pisarate, kuid kuuldes tagatoast voodinaginat, ta jäi vaik. Vastuliselt taipas ta, et pidi kellegi nägemata puhastama Arnuka ja talle sokutama mõnegi rõivahilbu, et mitte lausa venna põlevat viha tõmmata Arnukale, kuna ta juba oli õhtul öelnud, et ta enam ei lase seda joodikunaru oma uksestki sisse. Nii siis Tiina kuivatas pisaraid ja jätkas pooleli jäänud närende kiskumist. Teine jalg Arnukal oli pastlas, kuna teine vaid oli nõõniga seotud räbalas.

— Ära kadus! ütles Arnukas haledalt, näidates jalale ja see haledus pani Tiina südames õitsema mitmed lootuste ilusad, verevad lilled; ta naeratas leebelt, püüdes sosistada lohutusi. Näüd ta enam ei mõelnudki noile saabastele, millised ta oli ostnud Arnukale enne jõule, korjates kokku kanamunad, paksupiima ja võikilod. Ta ei mõelnud ka selle ilusa tumesinise ülikonna pääle, mille riie oli seisnud ligi veerandsada aastat ta kirstupõhjas, hellitatud koidetõrjest ning naftalünnist. Ei kahatsenud väheminigi taga pleegitatud valgest linasest kangast lõigatud pesu.

Valades vanni soojaks läinud vee, ta isegi võttis oma väikesest kapiriivililt linnalõhnalise roosa seebikese, hõõrudes õrna vahtu reostatud kehale, siludes pehme sukasäärega üle mehe joomisest ning külmast siniseks turunud naha. Arnukas ühmatas ja puristas ohkides ning aietades selle lämmet vee üle,

mille sees ta külmanud liikmed hakkasid valulama.

— Kuradi lehm, ära tahad tappa või! kiristas ta äkki läbi hammaste ja hüppas vannist välja, aga kukkus põrandale pikali.

Tiina oli ehmunud ja sai alles nüüd aru, kui Arnukas vingudes hõõrus oma jalgu. Lõõtsutades ruttas ta õue, et veel kusagilt leida peotäis lund. Ta paljas sukki jalad sulpsisid veest läbiimibunud lumerägas, aga ta ei tundnud seda. Aida põhjapoolsest küljest sai ta lund, mis oli veel kõvem ja ta ajas oma triibulise seelikurüppe valget külmust läis. Ja kui ta hõõrus sõeldavat ihu lumega, nuttis ta vargsi selle valu üle, mida ta arvas Arnukat tundvat. Lõpuks jõudis ta niikaugemale, et Arnukas jäi üsna väit ja hakkas norskama. Selle aja sees suutis ta kiskuda talle selga puhta pesu ja ajas unes vastu puiklevale mehele oma villase jaki pääle ning püüdis Arnukat sāngi meelitada.

Aga Arnukas oli nii väsinud ning rammestatud meeletuist öist, viinast ja kodusoojusest, et ta kõige väeva pääle ei saanud jalgu alla. Siis veeretis Tiina ta hobusetekile ja sikutas selle oma nõrga jõuga ühes Arnukaga sāngi ette. Aga säääl võttis Arnukas ise jalad alla ning vandudes puges ta paksu vaiba alla.

— Anna viina! kähistas ta. Ma külman muidu surnuks! ja Arnukas vabistas väriatega voodit nii, et selle katkine nõörpõhi hädaohtlikult kaardus allapoole.

Aga Tiinal ei olnud viina; ta soojendas õlut, lisis sellele hulga suhkrut ja andis vahutava õlle Arnukale.

Arnukas maigutas veidi ja viskas siis õlle ühes toobiga vastu sahvri ust.

— Kuradi solki sa mulle... kiristas ta läbi hammaste. Viina anna, või ma...

— Mul ei ole! halises Tiina ja kahjatses, et ta seda polnud päeval linnast toonud.

— Ah ei ole! kriiskas Arnukas meeletult. Või ei ole! Aga noort meest tahad sa küll, hambutu vanatüdruku kobi!

Tiina oli ehmunud, aga ta siiski julges vargsi siluda üle Arnuka heledate juuste. — Ole rahul, ma homme... Jää magama, Mihkel muidu kuuleb ja...

— Väit pean ma olema! röökis Arnukas. Neetud urgas, tule pistan ma katusele! Või viina ei ole, võta siis oma kāpad mu peast eemale...

Ole ometi rahul, ma...

Aga Arnukas hakkas Tiinat kähistama, ta pigistas mõnuledes käed ümber vanapiiga kõhna kaela. Korisev karjatus tõi uksele metsniku. Ta oli palja jalu ning koerapiits tantsis metsiku hooga Arnuka seljal.

— Sa vana pätt tuled siia inimesi tapma. Katsu et sa varvast lased, vana võllaröög, või ma viin su vallamaja kartseri!

See ähvardus mõjus. Tuikudes taandus Tiina äkilisest vabanemisest tare ukseni, silmade jõllitades kahele mehele.

— Noh, marss, marss! kiirustas metsnik Arnukat ja tõstis uuesti nuudi. Paluvalt tõusid Arnuka käed.

— Ole ikka mees! palus ta.

— Välja!

Aga Arnuka jalad kinnitusid meeletuile jõuga vastu põrandat.

— Ma, ma... lallutas ta heitunult.

— Välja! Metsnik tõstis rabeleva ning röökiva Arnuka kaenlasse ja viis ta uksele. Rabas selle pärani ja viskas, kogu keha looka painutades, Arnuka kuuseokste hunnikule.

— Ma su nägu veel näen, mõrvar sihukene! ütles metsnik, pühkides laubalt higi. — Kõmmutan su kui koera pikali, kui sa siin veel ümber kolad! Lõi ukse prantsatades kinni ja vajutas haaki.

Tiina seisus kui tardunud tarelävel, kaks kõhna ning soonist kätt vastu ehmunud ja nutust poollämbunud südant. Sõna lausumata läks vend tast mööda ja astus taha tuppa.

Elu tuikas äkki läbi Tiina soonte, kähku sikutas ta asemelt vaiba, tõmbas säärikud jalga ning kasuka ümber õlgade ja sööstis uksest välja. Raiepakult leidis ta vanduva ning ähvardava Arnuka.

— Tule! ütles Tiina ja tõmbas oma säärikud Arnuka paljaste varvaste otsa, viskas talle kasuka ülle ning talutas selle kõlgusesse. Säääl ta tegi sügavasse põhku aseme, tõmbas vaibad koomale ning soojendas oma kehaga ju unehõlmas viibivat Arnukat.

L. KLAUMANN-SAAGE

Kevadtuultele

Teid, kevadtuuled, olen ammu oodand
kui kõike lepitavaid, ühteliitvaid käsi,
ja nüüd ma õhtuil, hommikuil ei väsi
teid tervitamast armsad, kellelt palju loodan

Te vargselt tulite ja vastu vaikseid ruute
suud tasa surusite: kõikjale sai valgus.
Tulp tärkas aknal, mingi uue algus
mu toas ahtas, hingesse tõi muute.

Kuid tulles öö, teid palun kevad-tuuled,
mind võtke üksikut, mind võtke valgeks öeks
keskõiste tuulte seltsi. Ja las' minna tõeks,
et leht on inimene, kantud tuulest.

Ent kui ei leidu ruumi tuulelinnast
Teil minule, siis võtke mind ja katke
Maakamarasse, sügavale matke —
Et võidu lilledega võiksin tõusta värskest

[pinnast.

Noorsootöö toormaterjalist

Teostatud ja teoksil olevad muudatused noorsoo kasvatuses suundades ja põhivormides taotlevad eesmärgina tõhusamate, positiivsemate tulemuste saavutamist noorsoo kujundamises täisväärtuslikuks ja täisvõimeliseks inimpõlvaks. Tohiks olla omal kohal ja aktuaalselt õigustatud ka käesolev püüe vaadelda praegu kujunemisjärgus oleva kui ka umbes sarnastes tingimustes kujunenud noorpõlvosa eriilmelist seisukorda, eestkätt ulatuses, mis huvitab ÜENU-d kui noorsoo-organisatsiooni.

Noor inimene (iseloom) saab oma esimese vormi, kõige lihtsama algkuju, kahtlemata juba esimestel eluaastatel koduse kasvatuses, elamistingimuste ja ümbruse mõjul. Pole

HUGO LEPIK

„Randlased“ (lito)

kahtlust, et see esialgne vorm pärastistel mõjudel tundmatuseni muutub, vahest hoopis vastupidisegi suuna saab. Ei saa ometi citada, et sellelgi esimesel ja veel täiesti vormimisele alistuval kujul on oma osa pärastise ilme määramisel. Kehvadest oludest võrsunud inimene, kes juba varases nooruses on õppinud tundma elu viletsust ja karmi võitlust ja kes hiljem küll võib hea õnne, muutunud olukorra, põhjaliku ümbervormimise või ükskõik mille mõjul sattuda hoopis lahedamasse olukorda, — võib tihti valitseja või juhi osas suhtuda alluvatesse sama mõistmatusega, nagu see omane on mõnle ta kõrval seisvale ülevalt poolt põlvnevale. Ometi ei sarnane ta oma uuele kaaslasele mitte iseloomult, sest kogu tema ellusuhtumisel lasub varasest noorusest päritud kibestuse ja allasurutuse pits, mis eri-juhtudel ainult väljendub sarnaselt teise päritud ja sisse-kasvatatud valitseja-omadustega.

Kool peab peale teadmete ja õpetuste andmise etendama tähtsat ühtlustaja ja siluja osa kasvatuses. Väga mitmesugustest eritingimustest tulevad veel mitmesugusemate iseloomudega noored inimesed on siis veel küllalt painduvaks materjaliks teatud sarnasele, enam-vähem ühtlasele vormile alistumiseks. Olulisi lahkuminekuid põhjustab muidugi see, et kool ei saa osutada kasvatusesle maksimaalset tähelepanu ja et kooli-kasvatuses kõrval esinevad pidevalt teised mõjud, mis noore inimese kujunemises mitte väikest tähtsust ei evi.

Nii kestab endiselt koduse kasvatuses ja ümbruse mõju, mis püüab olevat vormi võimalikult säilitada ja samas suunas kujundamist jätkata; juure aga tekivad omaealiste, sarnaste või kuidagi sobivate iseloomudega noorte grupid, mis moodustavad omaette tunduva mõjuteguri iseloomude erisuunaliseks kujunemiseks.

Niisugustest eriolukordadest võrsunud ja juba põhiliselt erisugustesse noortesse avaldavad maailma sündmused ja kogu nähtu-kuuldu ümbrusest täiesti lahkuminevat mõju. Nii äratavad näiteks sõjajutud ühes osas noortes võitluskirge ja vaimustust, teistes pat-sifismi ja põlastust, kolmandates (neis, kes mõistavad olukordade vähest olenevust meist endist) koguni hirmu ja pettunud alandust. Ja

mitte üksi mõõduvat huvi ei ärata iga kuulnud, nähtud või loetud sündmus, poliitiliselt või majanduslikult vahakordi muutev ja tähelepanu vääriv tegu, vaid see jätab kustutamaid jälgi kujuneva inimese iseloomule ja maailmavaatele.

Tähtsana loetletud mõjutegurite kõrval esineb veel kirjandus, mida noored loevad kriitilise enda-kontrollita, üldse igasuguse kontrollita, olgu see siis kooli soovitatud raamatute hulgast, avalikust raamatukogust või salaja pingi all vahetatavast kriminaal-seiklusopakirjandusest. Samuti film, niihästi noorsoole lubatud kui keelatud (viimaseks osutub ainult seksuaalelu probleeme liiga lähedalt käsitlev), evib märkimisväärset osa areneva noorsoo kujunemisel selleks või teiseks.

Need noored, kellel leidub majanduslikke võimalusi ja mõistuslikke eeldusi ammutavad enam teadmisi koolipingil, kes jõuavad keskkooli-, vahest ülikooli lõpuni ja saavad sel teel rohkem ka kooli-kasvatuslikku lihvi, see n. n. intelligents (õigem haritlased) omas mitmekesisuses moodustab ellu astudes juba kujunend, enam või vähem sihiteadliku ja kindla-loomulise noorsoo-osa. Mitte aga, et nad kuuluksid kuidagi ühte. Nii ühed, kellel on elus enam õnne ja võimeid (vahest paremaid suhteid), satuvad juhtivatele kohtadele, saades seega tõeliselt iseseisvateks. Nende juures pääseb mõjule teatud eesõigustatu-, eliidi tunne, mis keelab neid tihedamalt liitumast ka laiemale haarava organisatsiooniga (kui neid just pole palutud sinna juhtideks). Muidugi ei saa selleski osas üldistada, kuna tõeliselt kultuurne osa teeb kaasa (juba erimaitse kohaselt) kõiki kultuurilisi eluavalduisi.

Hulk noori haritlasi peab paratamatult leppima väiksema osaga isiklikus elukutses (pahatihti ainult juhuslike tööde ja aegajalise tööta-oleku korratu vaheldusega). Neist juba jätkub pea kõigile harrastusaladele, nii vaimu-, spordi-, tantsu-, jne.- harrastajate hulka. Peab veel märkima suurt osa niisuguseid haritlasi, kes on langenud nagu mingisse passiivsesse apaatiasse, täielikku osavõtmatusse üheski huvi- või harrastusalast, peale väga isikliku, väga piiratud ja väikekodanliku kohvi- või kõrtsiringi, missugune elab peamiselt poolperekondlikust, lääget- ja nilbetvõitu klatšist.

Arvukas hulk noori on juba peale algkooli lõpetamist seatud vastamisi kutsevaliku probleemiga. Seni märkimisväärne väikene osa võis harvade kutsekoolide kaudu saavutada õp-pindtöölise kutset. Teised siirduvad laiali ük-

sikutele kutsealadele tööd õppima otse töö juurest. See täiesti kontrollitu ja sageli väga juhuslik kutseala ettevalmistamine on põhjustanud palju vale-elukutsele sattumisi ja pettumisi. Uus koolikorraldus tahab selles osas lahendust tuua (kui see ei sünniks üldhariduse kulul, nii et umbes praegusele võrdne osa algkoolilõpetajaid jääb igasuguste koolide ukse taha.).

Nendest aga, kes ei leia varsti peale kooli lõppu vastavat või üldse mingit tööd, ei õppimiseks ega teenimiseks, kujuneb juhustööliste (halvemal juhul töötute) päris arvukas hulk. Need noored inimesed on veel halvemas olukorras oma koolitatud saatuse-kaaslastest, kelle juures küll vast pettumus ja kibestus on silmatorkavamad, kes aga ei libise nii kergesti mitmetsihti kergele elu-nautlusele ja ajavaimu dikteeritud pealiskaudsusele ja huvitusele üldse. Algharidusega, kutsevalikul ebaõnnestunud noorte juures võime viimsenanimetatud nähteid päris hulgaliselt leida.

Püüame nüüd vaadelda kõigi eelpool nimetatud noorte huvialasi ja harrastuslikke erinevusi. Nii võime kultuurilisi ja vaimseid huvisid märgata suuremal määral muidugi enamharitute hulgas, kes on saand mõjusamat vaimset äratust. Organisatsiooniga liitub neist see osa, kes vajab isikliku huvi tõhusaks rahuldamiseks mõtteosalisi, hindab mõttevahetuse ja ühise algatuse osatähtsust üksikisiku vaimuvõimete tõstmises ja kõigeülguses arendamises. Need, kelle kultuuriisendid huvid piirduvad ainult üksi-nautimisega, kes võtavad raamatut, teatripala, kustki kuulnud või loetud probleemilahendust otse sellena, nagu see on esitatud, — nii siis usaldavad ainult iseenda otsust ükskõik millise asja suhtes, ei vaja selgitavat keskustelu ega hinda teiste arvamist, — need jäävad omaette, kõrvale organisatsioonist ja igast ühis-üritusest.

Päris laialdaselt võime märgata vaimseid huvisid ka vähem-koolitatud noorte hulgas. Kõigi püüdmiste peale vaatamata pole meie kool saand ega vist saagi kättesaadavaks kõigile, kellel on mõistuslikke eeldusi ja tahet edasiõppimiseks. Suur osa väärtuslikku inim-materjali jääb majanduslike tingimuste või halva juhuse tõttu algkooli haridusega, ja see osa leiab oma huvide kõige otstarbekama rakenduse noorsooorganisatsioonis. Julgemad neist ja algatusvõimsamad liituvad organisatsiooniga ise, tagasihoidlikumad vajavad hästiserveeritud kutset.

Veidi ajavaimust immutatud, siiski mitte halvemas mõttes, on kogu suur spordihuvi-

liste hulk. Juba selle tõttu, et see ala võimaldab pea igal asjast-huvitatul teha mõnd osa ise aktiivselt kaasa, on põhjuseks, et sport on mitte ükski massi huvialaks, vaid ka massi harrastuseks. On loomulik, et noorsoo-organisatsioon püüab endaga liita neid laiu ringe.

„Ajavaimu” peaks tähenduslikult selgitama niivõrd, et see pole mitte kogu ajajärgu ainu-iseloomustav mõtlemise ja ellusuhtumise viis, vaid see on aja sündmuste dünaamilise arengu ja meist olenematusel mõjul nõrgemates iseloomudes tekkinud ei-millestki hoolimine, loodus, üksikõikne minna-laskmine, kusjuures kerkib esiplaanile elamine ainult tänasele ja käesolevalt kõige võimaliku ammutamise, mis avaldub joomises, lodevates elukõhmetes ja üldse kõige võimalikult lõbusalt võtmises. Seda ajavaimu kainimärki kannab suur hulk tänapäeva noori. See on kraadekultuse peamine eeldus, simmani- ja kõrtsi-kultuse pärispõhjus. Et selle arvuka noortehulga olemasolu põhjus ei seisa mitte sotsiaalses vahkordades ega mõne elukutse erimõjus, seda tõendab ilmekalt see koosseis ise. Seal on majaanike poegi-tütreid segi kehvemate töötutega, peenutsevaid äriteenijaid ja juukse-lõikajaid korstnapühkija- ja maalrisedelidega, pangaametnikke, käskjalgu, õmblusmamsleid, — kõiki, keda aga soovite, lõpetades keskkooliõpilaste arvuka esindusega. Maal avaldub see vähem tantsustiilis ja tänaval laaberdamises, enam joomises ja rämpses amelemises mõõda kõrtsitube, kusjuures kraaksuiv vandumine ja räusk moodustab kandvama osa omavahelise jutu sisust. Olgu veel lord õrnad, et see pole mitte aegjärgu üldine peegeldus, vaid nn. ajavaimu produkt. Niisugune on olnud kujunemine, — vastavad tingimused vastava materjali juures on andnud selle imetlemisväärse saaduse.

Lõpuks peab küll märkima võrdlemisi raskeid ja tänamatut ülesannet, mis lasub noor-

soo-organisatsioonil, kui see tahab olla kõiki ühendav, mitmekülgne, vaimult äratav, ühtlasi kontrolliv massi kultuur-organisatsioon. Ülesannet ei lahenda ega kergenda võimalus väga mitmesuguste harude ja harrastusgruppide kaudu tulla rahvale lähemale ja liita võimalikult kõiki. Organisatsioon peab hoiduma laskumast alla kogu rahva tasemele, et see võiks leida sealt kõike, mis talle iganes meeldib. Niisugusel korral laguneks kahtlemata organisatsiooni distsipliin, kaoks ühtluse ja kõrguse nõue, seguneks hea- ja kurjatundmise piir ja organisatsioon oleks määratud paratamatule surmale. Parem osa noorsoost jätkaks ta niisugusena maha, ja ainult lõbu- ja ajaviitenõude rahuldamine, teenimata ühtki kõrgemat sihti, ei vääri noorsooorganisatsiooni enampakkuvat silti. Siit kasvab omakorda teine mõte, — säilitada väike, aga puhas, ainult kõrgemaid sihte ja huve kandev eliidi-organisatsioon ja hüljata vähemväärtuslikke kaasakippujaid. Sel teel päästetakse küll organisatsioon ühelt poolt lagunemise ja languse hädahüst, teiselt poolt aga loobutaks noorsoo-organisatsiooni põhilisest, kuigi rängast ülesandest, mis selles seisabki, et tuua võimalikult palju võimalikult kõigist kihtidest ja huvi-gruppidest noori enda juure, vormida neist juba mitmeti muljudasaand erikujudest midagi ühtlast, koorida igasugu mõjudest muudetud materjalist selle väärtuslik sisuosa ja selle kaudu äratada noortes huvi kõigi väärtuste vastu ja toita ning rahuldada seda huvi. Niikarvab mõtlejate ja mõistvate noorte hulk, kasvab mõtlej- ja mõistev rahvas.

Teenides seda juhist seisab noorsoo-organisatsioon oma ülesande kõrgusel, on elujõuline ja teovõimas.

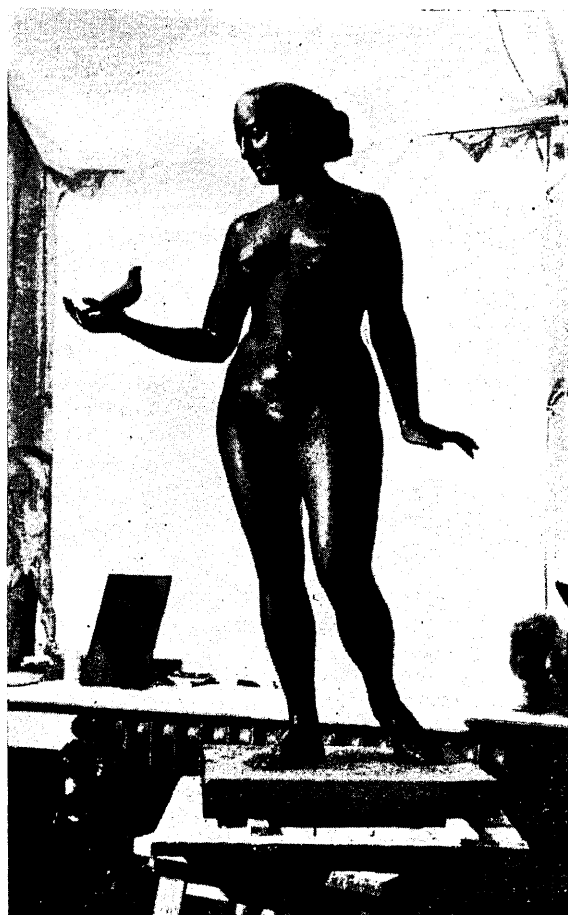
Vennad Relgod (Riisipere) kõvas sõiduhoo ringkonnavõistlustel enne 10 km. finišit. Esimene: võitja A. Relgo. (Vt. lk. 137)

TEADUS JA TEHNIKA

Meie rändlinnud

Juba on kevad täies hoos. Avanevad vee-
kogud, tärkavad esimesed õied, puhkevad pun-
gad. Ka jõuavad tagasi lõunamaalt meie laul-
vad sulgised sõbrad — rändlinnud. Nende
tagasitulek toob suurt elevust looduses.
Küll juba jaanuarikuu esimesed päikeseki-
ired meelitasid laulma me paigalinnud — ti-
hased, — täielik loodusekontsert algab alles
rändlindude päralejõudmisega. See on kau-
nim aeg meie põhjamaises looduses ja selle
tulekut kuulutavad meile esimesed päralejõud-
vad rändlinnud: kuldnook ja lõoke. Märtsi
kuul on nende päralejõudmise aeg, neile järg-
nevad: linavästri, kiivitaja ja metsvint. Hu-
vitav on märkida, et metsvindil jõuavad hulga
enem kohale isased linnud, kes siis suure
hooga laulma hakkavad ja alles nädalapäe-
vad hiljem jõuavad kohale emased. Kõik
seninimetatud rändlinnud on juba kohal, kes
jõuavad järgmisena? Kui palju huvi, avastus-
rõõmu ja elevust toob kuulajale iga uus viis,
mis kostab metsast ja kuulutab uue liigi ko-
hale jõudmisest. Igal aastal ei jõua ränd-
linnud tagasi täpsalt samal päeval, samuti
sügisel ei lahku nad alati samal kuupäeval.
Toimetatakse pikemaajalisi vaatlusi ühel kohal,
märkides üles lindude tulekuaja, pesitusaja,
äralennu, ja niiviisi saadakse teatud kodu-
maa paiga keskmised ajad. Sarnaseid vaatlusi
nimetatakse fenoloogilisteks vaatlusteks
ja nende toimetamiseks on üle riigi loomisel
vaatlejate võrk. Mida nõutakse vaatlejalt?
Eestkätt, et ta linde tunneks, et ta hoolega
toimetaks vaatlusi. Linde tundma õppida
pole nii raske, meil on ilmunud küllalt häid
raamatuid linnusõbrale, kust ta oma tead-
misi täiendada võib. Lindude vaatlusega
peaks toime tulema iga maal asuv noorsoo-
lane ja mõni osakond võiks omale ülesan-
deks teha tutvustada omi liikmeil vaatluste
toimetamisega ja me teadmised lindude rände
üle muutuksid noorsoolaste kaasabil täieli-
kumaks.

Tekib kindlasti küsimus — miks linnud
rändavad? Sellele pole nii lihtne vastust
anda. Kindel on see, et äralend lõunasse ei
toimu nii palju külma kui toidu puuduse pä-
rast. Kuidas aga teavad noored linnud, kui
augustis tagasirändele asuvad, et meil tuleb
talv ja toidupuudus? Oletati, et noori linde

H. HALLISTE

„Naine linnuga“

juhivad rändel vanemad kogenud rändurid.
See aga pole õige. Noortel kätudel, kes üles-
kasvatatud kasuvanemate poolt ja teele asu-
vad varakult augustis, enne vanade lindude
lõunasse rännet, ei ole teejuhti-õpetajat, neil
puudub ka teadmine meie talvest ja ometi
nad asuvad kaugele rändele — neid kihutab
loomusund. Loomusunniliselt algavad ränd-
linnud ka kevadist põhja rännet, tagasi pesi-
tuskohtadesse, vaatamata sellele, et lõunas
vahest soodsamaidki pesitus- ja toitumiskohti
leiduks.

Pääle meile tagasijõudvate rändlindude kü-
lastab meid igal kevadel ja sügisel rida
niisuguseid linde, kes meie maalt ain-
ult läbi rändavad omal pikal teekonnal.
Niisugused läbirändajad on näiteks kaugel
jäämere kaldal pesitavad lumelõokesed, põh-

javindid ja rida teisi. Ka me tavalistest hau- delindudest rändab osa meist mööda põhja, ja huvitav on märkida, et meil hauduvad isendid varem päralt jõuavad, kui läbirändavad, põhja siirduvad. Mõnel harukordsel juhul võib ka meilt leida üksiku põhjas pesitseva lindude riigi, nii näiteks on meilt pesitsevana taba- tud põhja vint.

On veel olemas mõni lind, kes ei võta ette korrapäraseid rändeid põhjast lõuna, vaid kes ainult juhuslikul ajal meile ilmuvad. Niisugusist lubatagu mainida kõrvepüüid, sa- lenokk-mänsakut ja käbilinde. Miiks esi- mene neist, Kesk-Aasia kõrveis elutsev, aeg- ajalt Euroopasse ilmub, polegi veel selgitatud. Üksikjuhtumeil on teda ka Eestist tabatud. Salenokk-mänsak, kes tavaliselt elutseb Sibe- ris, ilmub Lääne-Euroopasse kui Siberis ikal- dub päiklimänni seeme ja käbilinnud ilmuvad ikka sinna, kus leidub rohkesti käbisid. Nii- suguseid, aeg-ajalt rändavaid linde nimeta- takse siirdelindudeks.

Kõiki neid rändlinde, nü alatisi meil hau- dujaid, läbirändajaid ja siirdelinde võib noor- soolane hää õnne puhul näha omas ümbruses. Kui õppida veel cristama linde nende hääle järele, siis pakub kevadine lindude ränne palju uut ja huvitavat.

Veel ühe asjaolu juures tahtsin peatuda, see on nimelt kogude soetamine linnustiku alalt. Mida siis koguda? Peaks muutuma traditsiooniks, mitte koguda lindude mune ja pesi, sellega hoiame ja kaitseme loodust. Ai- nult mõningate röövlindude — kullide, pist- rikude ja vareslaste juures olgu see lubatud. Küll aga võiks maal noorsoolaste osakondade juures asutada pisikesed koduümbruse muu- seumid, kus leiduks ka lindude topiseid. Topiste valmistamine on kunst, mis mitte kõigil pole selge. Koguni Tallinnas on ras- kusi korraliku topise valmistaja leidmisel, maal aga veel enam. Kui leiduks kohapääl asjast huvitatuid, võiks ju kutsuda väljast- poolt asjatundja, kes annaks lühiajalise kur- suse ja õpetaks välja mõne toppija. Mater- jali toppimiseks tuleks hankida kohalikest ja- himeestelt ja ka juhuslikult leitud lindude näol. Topistega võiks koguni ilustada noor- soolaste kodu ruume; need pakuksid rõõmu silmale ja õpetaksid ka tundma me sulgi- seid sõpru.

Lugejad! See väike kirjutis on oma üles- ande täitnud kui mõni teie hulgast asjast huvi tundma hakkab, hakkab tundma õppima me linnustikku, hakkab toimetama vaatlusi linnustiku alal, valmistab mõne topise. Raske

see ju pole, vaja ainult päähakkamist, siis kisub tegevus ise juba kaasa, tulemused õhu- tavad uusi saavutusi, tekivad uued küsimused, töö süveneb ja igast maanurgast tuleb uusi teateid, vaatlusandmeid, mis rikastavad meie teadmisi kodumaa loodusest, eriti selle sulgi- seist laulikuist.

Juta Rebane.

*

Üleskutse lindude vaatlemiseks

Loodusuurijate Seltsi Zooloogiasektsiooni Ornito-fenoloogiakomisjon pöördub käesoleva- ga kõigi kodumaa loodusesõprade, loodus- vaatlustest huvitatud isikute poole kõigis ko- dumaa osades üleskutsega, kaasaaidata iga- päevase töö ja tegevuse kõrval kodumaa lin- nuclu nähtuste vaatlemisele, eriti kevad ja sügisperioodil ilmnevate rändenähete, tuntui- mate lindude ilmumise — lahku- mise aegade märkimisele.

Eriti loodab komisjon kaasabi isikuil töö- aladelt, mis nõuavad ja võimaldavad sagedat vabas looduses viibimist, nagu metsa-, pii- rivalve-, tuletornide ametnikelt, põllumeestelt jne., või loodusteaduslike küsimustega teotsejailt, nagu kooliõpetajailt, ÜENU liik- meilt jne.

Vastavate iga poolaastaste vaatluslehtede väljasaatmiseks palub komisjon teatada asja- huvilise nime ja aadressi.

L.U.S. Zool. Sekts. Ornito-fenoloogiakom.
Aadress: Tartu, Zooloogiainstituut, Aia 46.

*

Heegeldatud ja kootud kevad- garnituurid

Lehitsedes uusi kevad moelehti, näeme pal- ju kootud ja heegeldatud esemeid. Valmis- tatakse kostüüme, kampsuneid, pitspluuse, mütse, šalle, kindaid ja isegi õrnu õhtukleite heegelnõela ja varraste abil. Materjaliks eelistatakse käsitsi kedratud villast lõnga. Sar- nane lõng võib topiline ja jäme olla, iseäran- is siis, kui tahetakse kostüümi või jakki val- mistada. Õnneks on see aeg möödas, millal nimetati koduvillasest lõngast valmistatud kleiti „matsikleidiks”. Praegu eelistavad kõi- ge rikkamad ja elegantsemad daamid Londonis ja Pariisis käsitsi kedratud lõnga ja täielise õigusega, sest see on vastupidavam ja nägu- sam. Nii on antud palju huvitavaid võimalusi tarvitada villast lõnga, mida meil leidub igas talus. Isegi jämedast linasest ja takusest niid- ist valmistatakse kostüüme, jakke, mütse jne.

Kevadel on meil iseäranis suur tahe oma riietusele anda rõõmsat ja värsket ilmet. Seda võimaldavad meile nägusad, moodsad heegel- datud ja varrastel kootud garnituurid, mis koosnevad mütsist, šallist, käekotist ja kin- nastest. Sarnast garnituuri võime endale val- mistada kiiresti ja odavalt, kui meil vähegi

ÜENÜ Sikana-Aluste osakond 10 aastane

19. aprillil möödus 10 aastat ÜENÜ Sikana-Aluste osakonna asutamisest. Aastapäeva pühitseb osakond Alustes 1. mail aktuse ja peoga. Keskjuhatusese esindajana sõidab kõnelema Aug. Meikop.

Noorsooliikumine ümbruskonnas on vanem kui osakond. Osakondki tekkis Sikana Spordiühingust. 19. IV 1927. a. kutsuti kokku Spordiühingu peakoosolek, mille päevakorda juhatus oli võtnud ühingu edasitöötamise küsimuse. Leiti, et iseseisva ühinguna edasi töötades ei saavutata loodetud tulemusi. Agr. Mart Pool tegi ettepaneku, et töötataks edasi ÜENÜ osakonnana, mis on tarvilik just noorte mitmekülgsete huvide rahuldamiseks. Ettepanek võeti vastu ühel häälel ja nii oligi osakond ellu kutsutud.

Esimesil aastail, ja ka praegugi, oli osakonnas liikmete peamiseks harrastuseks kergejõustik ja jalgpall. Jalgpallis korraldati rohkesti võistlusi, milliste arvu poolest oli osakond 1927. a. ÜENÜ-s 4. kohal. Tol ajal omas osakond ainukese maaosakonnana enam kui ühe jalgpallimeeskonna.

Järgmisel paaril aastal korraldati rohkesti pidusid. Esimesed pidud olid ainult tantsupeod, kuna peagi hakati harrastama näitekunsti, mis vist Keskjuhatusese propageerimisel toimus.

Peale kergejõustiku ja näitekunsti pöörati tähelepanu veel loenguile, milliste korraldamine oli aga raskendatud vastavate lektorite puudusel. Praegust osakond lektorite puudust kurta ei saa, kuna neid leidub juba osakonnaliikmete hulgas.

Osakonnas katsetati raskejõustikuga, mille populariseerimiseks kutsuti kohale keegi jõumees ja korraldati raskejõustiku-pidusid. Raskejõustik, nagu alul loodeti, ei kujunenud osakondlaste lemmikharrastuseks ja peagi vaibus see unustusse. Siirduti jälle kergejõustiku juure, milles on saavutatud, kui arvestada ka maaoludega, väga häid tagajärgi. Nimetamisväärt on jalgrattasõidud maanteel: 1 km — V. Reier — 1.31,6 ja 3 km — A. Luberger (Ekslikult L. Limberg'iks nimetatud) — 5.17,0. Mõlemad saavutused on ka ÜENÜ rekordid. Jalgrattasõidus 1 km maanteel on osakonna rekord Anton Soolaid'i nimel 1.20,0, kuid mitmesugustel põhjustel pole see esitatud kinnitamiseks ÜENÜ rekordiks. 100 m jooksus on parimaks ajaks Elm. Reier'i saavutus 11.02,0. Suusatamises on hea tagajärg A. Toh-

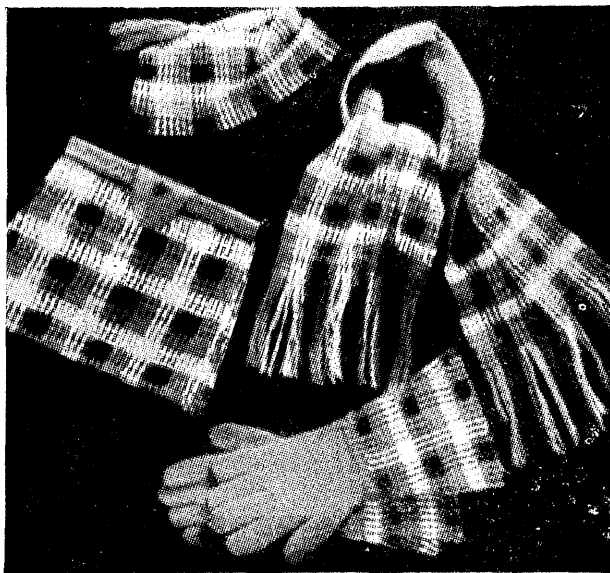
ver'il 4 km noorte klassis — 16.35,0.

Nagu paljude osakondade juures, nii võime Sikana-Alustegi osakonna tegevuses märkida oma tõusu- ja langusmomente. 1934. a. alul oli osakond omadega juba nii kaugel, et teda ähvardas likvideerimisoht. Uuesti kutsuti osakond ellu praeguse esimehe Erv. Riemann'i poolt. Kui esimees saatis esimest korda noortele kutsed osakonna tegevuse taaselustamiseks ja ellukutsumiseks, siis leidus endiseid juhatusliikmeid, kes käisid perest-perre ja laitsid ürituse hoopis ära. Selle tagajärg oli see, et esimesele koosolekule ei ilmunud ühtki liiget. Alles teistkordne kutsete lajalisaatmine andis tagajärgi, ja osakond võis oma tegevust uuesti alata.

Märkimisväärt on tänavune aasta. Osakonna liikmete arv suurenes tunduvalt 15—18 aastaste noorte läbi, kes kõik võtavad intensiivselt osa sportlikust, kirjanduslikust, põllumajanduslikust jne. tegevusest. Samuti on liikmeid, kes töötavad kaasa kodu-uurimistöös, ja keda huvitavad hõimlemine, esperanto, osavõtmine Välis-Eesti liikumisest, näiteharu tegevusest ja naisharust. Vastavahuvilised liikmed on koondunud vastavate tegevusharude juure.

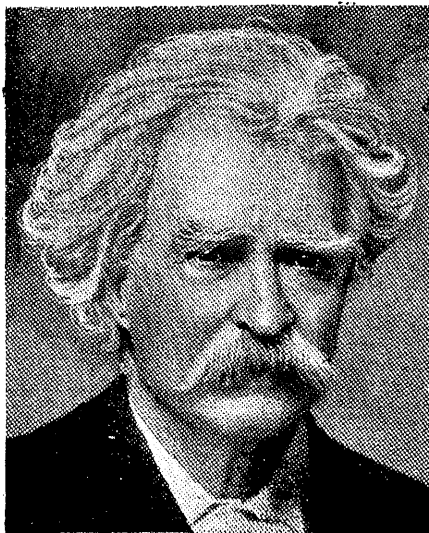
Alustes, aprill 1937.

Ernst Tammsoo,

on oskust selleks. Värvideelt on need garnituurid rõõmsad ja julged. Võime tarvitada punast, rohelist, kollast või sinist. Meie silm on pika talve jooksul tüdinenud hallidest ja tumhidest toonidest. Tarkavas looduses näeme palju värskaid puhtaid värve, ja neid tohime ka enda riietuses tarvitada. Värvide valikul on suure tähtsusega silmad ja juuksed. Kellel sinised silmad, sellele ei lähe ükski värv paremini kui sinine ja jällegi pruunisilmalisele neiuale on pruunikad ja kollakad toonid soovitatavamad.

Ülaltoodud garnituur on heegeldatud. Samba ja õhusilmad moodustavad võrgutaolist heegelpinda, millest põimitakse värvilisi vil-laseid lõngu läbi. Sel teel tekib ruuduline pind, mis käesoleval hooajal väga moodne. Värvideks on mõeldud valge, must ja punane. Viimase asemel võib ka kollast, rohelist või sinist valida. Iseäranis huvitav oma kuju poolest on käekott.

Mark Twaini suur armastus

Mõne nõrgema või keskpärase teose autor lugejat harilikult ei huvita. Parimal juhutumil tema nimi jääb lugejale vaid kaubamärgiks, teatud kindlustuseks selles, kas mõne ta tööga tutvumise järele teisi tulevikus tasuks lugeda või mitte. Tõeliselt suure kirjanikuga aga on lugu sootuks teine. Tahaksime teada võimalikult kõik, — mitte ainult tema isikust, vaid sündsuse piirides ka ta eraelust. Olles aplalt nautinud mõne suurvaimu toodangu, ta teoste ammutamata ilu ja üllust, me ei malda olla uudishimutsemata ka selle üle, milline küll võis olla see inimene ise, kelle loominguga kaunidus meid tulvas.

Ja harilikult meie uudishimu selles ka kunagi ei pettu. Tundus seepärast ka päriselt loomulikuna, et minulegi, kui olin pärast pikemat Ameerikas-viibimist jõudnud tagasi kodumaale, „Eesti Nooruse“ toimetaja tegi ettepaneku kirjutada ajakirja lugejaille midagi — Mark Twain'ist. Ent nii meelsasti kui ma seda tahtnukski, — tutvus selle ületamatu humoristi ja noorsoojuttude autoriga mul Ameerikas jäigi tegemata, sest mees on juba ammu surnud; ja siiski, ka kõiki neid, kes tema loominguga ja elulooga ongi juba tuttavad, vististi peaks huvitama üks elamustevald, üks tähtis sündmus ja peatükk Mark Twaini elus, mis meilgi on küllalt tundmatu, kuid ometi meie igäihe isiklikes

elukogemustes kõigile püsib vägagi tähtsana ja südamelähedasena, — nimelt ta naitumislugu. Toon sellest alamal kokkuvõtliku kirjelduse peamiselt nende andmete põhjal, mida on kogunud üks parimaid Mark Twaini elulooürijaid L. B. Davidson.

Mark Twain tutvus oma äravalituga keset ookeani. Pigemini, ta seal nägi oma tulevase pildi, armus sellesse, ja samas kohe tegi otsuse, mis kõrvuni armumisele alati ja kõikjal järgneb loogiliselt ja iseenesest mõistetavalt.

Mark parajasti oli asunud teostama oma ammust unistust, — ta viibis laeval, mis viis teda Euroopasse. Laev, „Quaker City“ juba New Yorgist väljumise järele oli sattunud tormi kätte. Mark, koos oma juhusliku kajutikaaslasega, nägi vaeva, et hoida oma kajuti kuivana, sest kajuti aken lekkis. Igal kõvemal tormipuhangul käis aknalauk pärani lahti ning mõlemi magamiskoidede paiskus soolast vett laineteharjalt.

Mark vandus. Vandus innukalt ja veenvalt, — kogu selle oskusega, mida ta oli õppinud ja omandanud oma seiklusterikkas noorpõlves Mississipi jõe laevajuhina, toimetajana, reporterina ja kullakaevurina Kalifornias. Siis järsku käis pärani kajutiuks ja lävele ilmus kellegi merehädalise läbimärg, voodilinasse mässitud, lõdisev kuju. Tulija, noor pois, pajatas: „Kas tohiksin jääda õõseks Teie kajutisse. Minu kajut on vett täis.“ Mark Twaini puhurad meeleolud sulasid imekähku lahkeks naeratuseks, ning jalamaid aitas ta kutsumata külalise ülemisele vabale magadiskohale, mis oli jäänud veest puutumata.

Sest sama noormees oli päev varem näidanud Margile üht oma väikest, vanast elevantdiluust medaljoni, kellegi haprate ja õhuliste näojoontega tütarlapse — oma õe Oliivia pildiga. Ja seejärele kirjanik oli hakanud kohe vaimuna käima selle noore poisi, Charley Langdoni järel, külastades tema kajutit igal sobival ja ebasobival ettekäändel, et aga näha tüdruku pilti. Ta isegi oli küsinud poisilt, et see pildi kingiks temale. Sellega Langdon aga ei nõustunud.

Nüüd, kus pois viibis kirjaniku kajutis, hargnes kummagi vahel pikem jutt ja Mark museas kuulis loo sellest, kuidas Langdon oma õega nende kodukohas, New Yorgi osariigis Elmiras ühel talveõhtul olid läinud

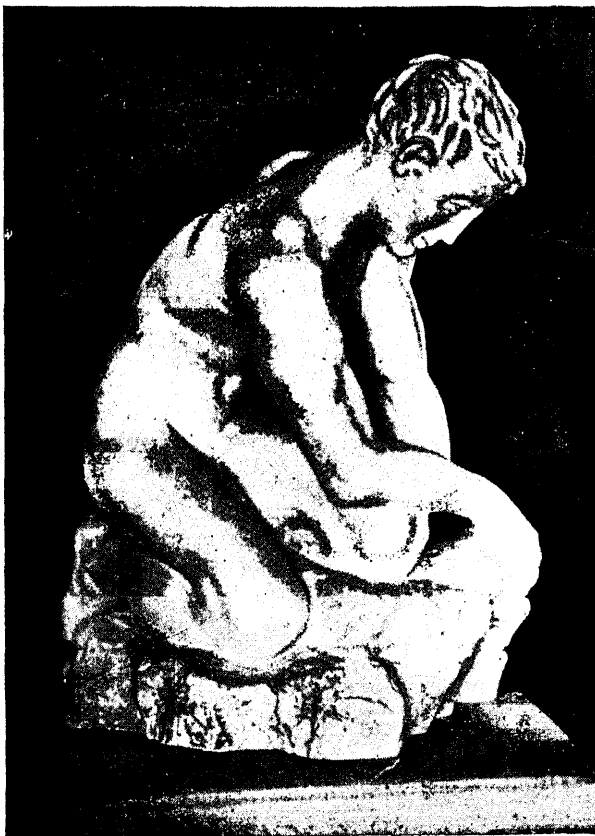

koos uisutama, — Oliivia oli komistanud ja saanud raske seljavigastuse. Kuuldes, kuidas Langdoni hõrk õekene seejärel oli suurt valudes tihti minestusse langenud, Mark Twain arvas ka ennast minestavat. Kui aga poiss jutustas edasi, — kuidas nende isa ja ema, olles katsunud abi saada kõikidelt kohalikkudelt arstidelt, lõppeks meeleheitel kutsusid tüdruku arstima mingi posija, ja kuidas see oma sõnadega tema õe oligi teinud terveks, — siis ohkas Mark kergendatult.

Ta tegi hämmastunud näo ja seletas poisile, et sellise ennekuulmatu ravi tagajärgi peaks nägema temagi, — tutvustagu poisile oma õde. Ja kuus kuud hiljem, 1867. a. jõuludeks, seejärel kui „Quaker City“ oli jõudnud Londonist tagasi New Yorki ja Mark oli mûinud kirjastajale oma uue raamatu „Innocents Abroad“ (Kilplaste välismaareis“), mille ta oli kirjutanud oma Euroopa-reisil, tema soov teostuski. Oliivia Langdon koos oma vanemate ja vennaga olid tulnud New Yorki ja vend teatas, et ta meeleldi tutvustaks Marki oma omakstele.

F. SANNAMEES

„Nartsissus“

Langdonid jõulu esimeseks pühaks olid üürinud looshi Steinway Hallis, kus parajasti Ühendriikides ringreisil viibiv Charles Dickens esines oma loenguga. Mark istus Langdonite looshis juba pool tundi enne loengu algust. Kui Langdonid tulid, Oliivia kaunidus pani Margi jahmatama. Dickensi loengut ei suutnud ta üldse jälgida. Tundis vaid, et oli armunud.

Oma esimese visiidi Langdonitele tegi Mark uueaasta päeval. Seejärel aga möödus mitu kuud, kuni ta Oliiviat nägi jälle. Margil tuli mitmetes linnades pidada rida loenguid, ja lõppeks siis, kui ta juba oli otsustanud heita loengutele käega ja sõita Elmirasse, tuli Charley'lt kiri, milles ta Marki sinna palubki; külastama neid nädalaks ajaks.

Viimasel päeval enne ärasõitu Elmirast Mark pihtis Charley'le, et ta armastab Oliiviat. Charley näis olevat üllatunud ja avaldas arvamist, et vanale Langdonile Margi taoline „Metsiku Lääne tüüp“ väimehena küll põrmugi ei meeldiks. „Poole tunni pärast läheb New Yorki järgmine postitõld. Võtan Teile koha valmis,“ soovitas Charley.

Oliivia jättis oma austajaga õrnalt jumalaga. Ilobused sööstusid järsult traavi, postitõlla tagaiste, kuhu Mark oli saanud koha, rappus lahti ja Mark koos ühe teise kaasreisijaga kukkus tänavale. Ehmatust oli siiski rohkem kui häda, aga Mark teeskles suuri valusid. Ja kuna ta kinnitas, et ta ei saa kõndida, ei jäänud Langdonitel muud üle, kui panna ta voodisse. Oliivia nõudis, et Mark ärgu lahku enne, kui tunneb end täiesti tervena ja hoolitses „haige“ eest vahtumalt. Mark jäi paigale kaheks nädalaks.

Ehkki Mark seejärel käis Langdonite pool tihti, ei suutnud ta tüdrukut siiski võita endale. Lõppeks juhtus, et Oliivia tuli kuulama üht Margi loengut. Veel samal õhtul tüdruk alles katsus Marki vältida. Aga järgmisel õhtul ta juba tunnistas, et „kahjuks“ ta armastab Marki, ja kolmandal õhtul ta juba teatas, et ta on uhke sellele.

Seega Mark lõppeks küll oli võitnud oma armastatu, kuid mitte veel siiski selle isa. Jervis Langdon, Elmira auväärsemaid kodanikke ja rikkamaid mehi söekaevanduse omanikuna, ei tahtnud Margi-taolisest sulerüütlisest väimehena kuuldagi. Mark palus, et Langdon kirjutaks tema sõbrale Joe Goodmanile San Franciscosse. „Olen tema kasuks valetanud vähemasti sada korda ja arvan, et ta nüüd korragi valetab ka minu eest,“ lausus Mark ja lubas oodata. Veebruaris 1869. a.

ründas ta Langdonit uuesti. „Teie sõber teatas, et olete küll hea kirjanik, aga naisemehena ja abikaasana ei kõlbaks Te küll kuhugi,” vastas Langdon. „Ehk leiate mõne parema soovitaja?” — Mark raputas pead. „Well, kui keegi Teie eest sõnakestki ei taha kosta ja Teid ei toeta,” pajatas nüüd vanahärra, ulatades Margile käe, „siis tuleb mul küll seda teha endal.”

Üks Margi sõpru Joe Twitchell seejärele sai Margilt järgmise kirja: „Puhuge kõik pasunaid, sest ma olen head võitlust võidelnud ja — seega võitsingi! Kolm korda lükati mind tagasi, kord tehti mulle tõsine hoiatus, et jätaaksin järele, — kuid nüüd lõppeks olen vastuvõetud, — armastusega! Kui nüüd leiduks linnas kirikut küllalt kõrge torniga, ... läheksin kohe ja hüppaksin üle ta tipu.”

Pulmad aga järgnesid alles aasta pärast. Mark oli hakanud ühe ajalehe osanikuks Buffalos, ja sinna ta nüüd palus oma tulevase äiapapa äriesindajat Slee'd vaadata temale valmis möbleeritud korter. Kui aga pärast pulmi noorpaar ühes äiaga jõudsid Buffalosse, juhtis Slee nad suurde uhkesse härrasmajja, valmis teenritega ees ja taga. Mark oli keeletu. „Papa andis selle maja meile pulmakingiks,” avaldas Oliivia. Ja siis ka muhelev vanahärra ise astus ette ning pistis väimehele pihku maja ostupaberid. Nüüd leidis ka Mark oma kõneosavuse jälle. „Oled otse kullatükk,” seletas ta Langdonile. „Kui juhtud jälle Buffalosse tulema, võid alati peatada meie juures, kas või üheks ööks. See ei lähe Sul siis maksma pennigi.”

Mark Twaini ja ta abikaasa iseloomud olid mitmeti erinevad; ent nende abielu osutus siiski idülliliseks. Margi loomus oli elavhõbeline, plahvatsev; Oliivia aga, — nagu iseloomustab teda üks kaasaegseid, William Dean Howells, „oli mahedamaid, armsamaid inimesi, keda ma eales olen kohanud; ning Clemens alistus sellise oma naise soovidele alati mitte üksnes tahtlikult, — ta isegi uhkustas sellega.”

Nende abielu kestis kolmkümmendneli aastat, häid päevi ja halbu. Oliivia tervis polnud kunagi väga hea. Ta esimene laps suri imikuna, ning hiljem tuli veel teisigi katsumisi. Kaks aastat enne oma surma jäi ta päriselt invaliidiks, — niivõrd nõrgaks, et Mark tohtis veeta tema seltsis ainult mõne minuti päevas. Murelik Mark nüüd ei leidnud püsi enam kuskil; ka ei kirjutanud ta enam midagi. 1903. a. juunis paranes hai-

ge niikaugale, et arstid juba sõandasid soovitada merereisi ja talve veetmist Itaalias. Seal aga, Florentsis, kuhu Mark türis torreda vanaegse lossi, 5. juunil 1904. a. tuli lõpp. Sel päeval haige oli olnud eriti elav, — arst oli Margil lubanud jääda haigetuppa terveks tunniks. Kui Mark endale Oliivia kuuldes tegi selles etteheiteid, lausub haige: „Ei, see mind ei väsitanud. Sa tuled ju veel tagasi, eks?” — „Jah, et soovida hääd ööd Sulle.”

Mark oli ülevas meeleolus. Ta läks üles teisele korrale ja istus klaveri taha, — samm, mida ta polnud astunud nende tütrekese surmast saadik. Ja kui ta omaette tasa mängis mõne vana koraali ja ameerika rahvaviisi, kuulis all seda ka Mrs. Clemens ja sosistas naeratades: „Ta mängib mulle unelaulu.” Seejärele ta palus, et kohendataks kõrgemaks ta peaalust, ning samas elu lahkus temast. Ja kui Clemens oli lõppetanud mängu ja tuli tagasi alla, ei jäänud temale muud, kui viia kadunu põrm tagasi sinna, kus nad olid armunud ja abiellunud. Haualle laskis Clemens asetada lihtsa raidkivi, millesse kirjutati sõnad: „Olgu Jumal sulle armuline, mu üllas rõõm.” Ning veelgi oma „Eeva päevikus” ütleb Mark oma naisest: „Kuhu eales ta astus, seal oli paradiis.”

Mark tundis end vanana ja väsinuna. Aga kui tuli temagi kord minna, aastal 1910., ütles ta enda olevat siiski õnneliku, — sest ta asuks mulda Oliivia kõrvale. Nii ka sündis.

A. Tamm.

Hendrik Adamsonist

tema luuletuskogu „Mälestuste maja“ puhul

Igal tööpõllul leidub vaikseid töömehi — tõelisi kunstnikke, keda me tihti unustame, sest nad ei püüa poseerida ega välja paista kuulsuse armukadede tagaajamisega või kunstielu intriigide osava kasutamisega.

Eesti luule mitmepalgeliste esindajate esireas sammub üks selliseid — Hendrik Adamson. Tema uut raamatut „Mälestuste maja” (E. Kirjanike Liidu kirjastus, Tartu, 72 lhk; hind kr. 2.50) avad sama rõõmuga, nagu ta eelmiseidki raamatuid, ja ta ei peta sind — tunde ja nägemuse meisterlik kokkusulatamine hoovab ja õhkub

selle luuletuskogu lehekülgedelt. Hendrik Adamson oskab kujutada. Tal on hää rahvakeel ja elavad, kirkad värvid. Tema värssmaalinguist tulvab palju pehmet ja elegeelist elamust, ent samas ta julge ja lai pintsel sünnitab galerii karmidest ja sügavelulistest luulelistest kujudest. Tema luuletused oma lihtsuses ja otsekohesuses on meie instinktiivsele tundemeelele palju lähemad kui B. Alveri ja J. Semperi tehnilise osavusega loodud asjad. Ei suuda näiteks kuidagiviisi mööda minna peatumata selliste luuletuste ees, nagu seda on „Kodule” —

Kodu kaldad kadalad,
majad mustad, madalad,
seinad selga sajavad,
ahjud suitsu ajavad.

On tarvis olla suur ja luulesse tõeliselt armunud kunstnik selleks, et kujutada nii drastiliselt-lihtsalt seda kodu:

Kodu käed on karemad,
sõnad puised, purevad;
tihti enne surevad,
kui su suhu tulevad.
Oma on ta ometi
üle kiidukometi;
teineteist küll jõllime,
suuresti ent sallime.
Ja kui üks peaks kaduma,
teine hakkab kiduma:
pole, keda vihata
ega taha ihata.

Nii on Hendrik Adamson ka „Mälestuste majas” meile esijoones tähtis rahvusliku kunstnikuna, kes on oma inspiratsiooni ammandanud, tehes imepeent matka meie rahva hinge sügavusse, kes, nagu tast õieti kirjutab Jaan Kärner — elustades ehtsat rahvalaulu ütlemissviisi tungib sügavale rahva hingelisse müstikasse, millega tal õnnestub luua sugereerivaid nägemuspilte.

Hendrik Adamsoni luuletuste erakordset omapära kaunistavaid, otse jumalikud võrdlused, mida „Mälestuste majas” on rikkalikult pillat laiali — „Pimedus pöidlad toeb pigised, vajutab vastu silmi” („Tormikarjus”), „tähtede varjud üle vee kui tulised rotisabad” („Teelt”), „hämarakirja kindad” („Vaikusevanglas”) jne. Kuid samas tal leidub ridu, mis haaravad meid irratsionaalsusega, — ta äratas meis

V. MELNIK

„Hommik”

tunnetuse kaugeist, piiritaguseist perspektiivist, suutes vaadata s i n n a p o o l e maise realiteedi vormide; me peame astuma koos, temaga üle Nähtava piiri: vete ja udude vahel, tuikavi tähtede all, lohiseb hädade ahel hirmu ja ohtude maal.

(„Hädadeahel”)

Nii näeme, et Hendrik Adamson loob sünteesi realiteedist ja kaugelest maailmadest. Pöördub maa päält — tõelisest elust unistustesse ja ümberpöörduvalt — unistusist maa pääle. Hetketi aga väljub ta enese „minast” ühiskonda ja siis sünnivad satiirilised read aja vaimu vastu:

ah, nüüdisaja jumalaks
on kapital ja musklid;
saab peetud pururumalaks,
kes õilis, või kes usklik.
Ei ole juttu lembusest,
las paista pärdik peeglist,
sest ehtsamaski embuses
vaid süda sonib seekleist.

Kokkuvõttes on Hendrik Adamsoni „Mälestuste maja” kallihinnaline panus eesti luule aarete hulka. A. Rannit.

V. ŠIŠKIN

Rätikud

Oli küla, külas pood. Poes sell Sidor Terentjevitsch Kosjulkin, kes oli kaupmehe meele järele.

Poliitikaga ta ei tegutsenud, kus oli enamlane, kus vähemlane, ei osanud vahet teha, oli otse metsik, kuid selle vastu, oma vahel öeldud, armastas naisi, mis hirmus.

Kosjulkin hooples:

— Naiste suhtes ajan tirnatsionaalset poliitikat.

Ning tõepoolest: kaks noort leske — Vaarja ja Maarja; kolm abielus naist — kolm Ovdohat — pikk Ovdoha, paks Ovdoha ja lihtsalt Ovdoha, nagu mustlane tumedavereline; ning kolm neiu — Katka, Fekluuša ja Tanka Torbotshka — kõik kaheksakesi kleepusid salaja selli Kosjulkini küljes nagu roosinupud oksa küljes.

Olge head, teine oleks hoobelnud kogu rahva ees: „Mina, vaadake, armastan peeselli,“ — ent Kosjulkin keelas kõigile valjult ära:

— Kui piiksatad — on lõpp! Saad aru! Täielik vaikimine.

— Oh, sa petad mind, rumalakest. — nuuksub neiu. — Vaata, Torbotshka sosistab sinust... Sul on temaga suhted, sina paksu nahaga koer.

— Torbotshka? Sülitä talle näkku. Mul oleä ainult sina... On sul vaja suhkrut? Või jahu ja suhkrut? Säh, võta... Kogu ilmas oled sina mul ainuke.

Ning helludes läks neiu koju kinkidega, mõeldes: „Olen üks armsal sõbral nagu tuum pähklis.“

Vaevalt sai saata minema neiu, vaatab — Ovdoha tuleb. Ning samad sõnad.

Nii käisid Kosjulkinil asjad naistega, pettis kõiki oma kallikesi, oli hea inimene, poliitikasse ei seganud ennast.

Ent nüüd kujunesid asjad nii, et kõik tema tumedad lookesed tulid jumala päevalgele.

Enne kolmekuningat käisid kõik kallimad üksteise järele talle peale, — salaja muidugi.

— Kas tõesti, Sidor Terentjitsch, sa ei tee mulle pühadeks kinki?

Kosjulkin pidi kirjutama kirja maakonnalinna:

„Ainsale seltsimehele ja sõbrale Paul Prohorõtshile südamliek tervitus. Mul on sulle palve rätikute suhtes. Ole hea, surmani ei unusta ma su teeneid. Saada postiga või erateel kaheksa heredat rätikut, tähendab, naiste jaoks, sest naissugu on siin kui maasikmarjad, magusamad maisust. Ent rätikud peavad olema mitmesugused — üks kollane, teine sinine, kolmas roosa, muidu on piinlik.“

Varssi Kosjulkin kahetses, et oli vähe rätikuid tellinud, sest naabrikülast tuli kaks lah-

ket sõdurinaist, asi läks salaja patuni ning ka neid tuli registreerida kallikeste nimekirja.

Rätikud ei jõudnud jõuluse pärale, ent naised tulid üksteise järele, — salaja muidugi: — Noh, Sidor Terentjitsch, kuidas jääb rätiga?

— Kolmekuningaks saan. Esimene sort. imestavad, milline rätik. Oled mul ainuke ilmas.

Kolmekuninga laupäeval saabus tõesti saadetis. Kosjulkin avas selle, läks näost roheliseks:

— Ah, lurjus!... Tõmbas mulle nõõri kaela... Olen kadunud... Kõik rätikud ühesugused... Olen kadunud!

Tõmbas kasuka selga ning suure meelega haka sammus mööda tänavat. Enesel pisarad silmis.

— Tead, mis, Fekluuscha, — lausus Kosjulkin kurval häälel. — Annan sulle rätiku asemel hõbedast viiekümnelise.

— Mis?! Milleks see?! Sa ära puikie, vennas...

— Rubla annan! Ära karju ainult tervest kõrist... Annan poolteist... Päevase kursi järele... Ptüü! — kähistas Kosjulkin, vahtides ringi.

Ent Fekluuscha, söimates, nii „et kogu küla kajas, läks põiktänavasse:

— Anna süia rätik! Kiitlesin kõigi tuttavate ees: vend saatis linnast kingi — rätiku. Lurjus niisugune! Kui ei anna, peksan raamid nuiaga puruks...

— Annan, saatan, annan!

Kosjulkin läks koju nagu joobnud, temas kees viha nagu tõrv katlas. Kurat, loll, et lubasin. Kõik kallikesed käivad peale: anna!

Ah, kurat... Vaja kõigile kätte anda... Ja milline konflikt sellest tuleb... Täna sind, sõber, kallis Paul Prohorõtsh, supi keetisid oma saadetisega...

Ning tehes südame kõvaks, andis igatühele rätiku, — salaja muidugi. Ning langedes põlvili palus igatühte:

— Palun ära pane pähe... Peida ära kühugile kirstu...

Ent õhtu eel Kosjulkin istus kõrvi selga ja sõitis skandaali eest taigasse jahile.

Saabus kolmekuningapäev, püha. Kirikukell kutsus hommikusele jumalateenistusele. Rahvast voolas kokku. Kombe järele jäid naised vasakule kirikusse seisma, ja kes oli ilusam, puges ettepoole.

Esimesena trügis ettepoole Fekluuša helekollases uues rätikus. Naised hüütasid imestusest ja hakkasid sosistama kadedusega: vaadake, milline kirev rätik! Ent kõige ees seisis juba Torbotshka. Tema rätiku värv paistis Fekluušale kohe silma, ta jäi nagu kinnineetuna kohale seisma: Torbotshka peas oli täpselt samasugune kirev uus rätik.

Kolm abielus naist — kolm Ovdohat, pikk Ovdoha, paks Ovdoha ja lihtsalt Ovdoha, tumedavereline nagu mustlane, — üksteise järele trügisid ühesuguseis kollaseis rätikuis ettepoole, poolsaabaste kriuksudes.

Kui kõik kaheksa kogunesid ühte rühma, paistis, nagu säraks kõigi nende peade kohal hele koiduvalgus, ning põlevad küünladki kaotasid oma sära.

Kogu rahvas vahtis üksisilmi seda rühma: vaadake, milline ime!

Naised jätsid palvetamise kus see ja teine: uksest altarinni liikus sosin! kust on ostetud rätikud? Kaupmehe poes ei ole selliseid, seal on ainult mustad, vanade naiste rätikud.

Tedretäheline tädi ei suutnud enam kannatada; ta läks pika Ovdoha juure, katsus rätikut:

— Hei, sugulane, kust said?

— Mitte kusagilt... — raputas Ovdoha pead, ent tedretäheline tädi hüüdis:

— Uhuu... — surus huuled kokku ja hakkas vihasealt salmilaulja poole vahtides risti ette lööma.

Kõik kaheksa tundsid enestel tuhandeid silmi peatavat, kuulsid teravaid sõnu, pilkeid, ohkeid ja põlesid häbit: näe, milline on see

poesell, selline on Kosjulkin, kurat... Häbi kõik silmad täis...

Pärast jumalateenistust, kui kirikulised läksid koju, algas nali. Kõik kaheksa hakkasid alguses üksteist söimama, siis läksid karvupidi kokku, karjumine, peksmine, kõik hanged tallati ära — naer, irvitamine — ainult rätikud helendasid lumel.

Kodus aga... Kahel abielus naisel, kahel Ovdohal mehed peksid kõik küljeluud sisse. Kolmas — paks Ovdoha — kiskus ise poole habeme oma kõõrdsilmalisel Timofeil ära ja kihutas ta läbi küla, vehkides ägedalt uue kollase rätikuga.

Ent kui Sidor Terentjevitsh Kosjulkin sõitis taigast tagasi, vaatab: poe aknad kõik sisse löödud, kõik kaup laiali kantud, ära viidud, ükselt tilgub tõrv alla. Täielik rüüstamine.

— Mirci, — ütles Kosjulkin ja hakkas nutma.

NOORSOOTÖÖMAILT

Petseri osakonna rahvatantsude ja võimlemise propagandapäeva ning kursuste lektorid ja õpilased.

Alustest

Pühapäeval, 7. märtsil korraldas ÜENÜ Sikana-Aluste osakond Kergu rahvamajas peo. Näiteharu esines R. Sirge näidendiga „Äri huvides“.

*

Pühapäeval, 14. märtsil toimus Sikana-Aluste osakonna 2. üldkoosolek Aluste „Mukre“ talus. Koosoleku juhatajaks valiti Johan Assafrei, protokollijaks Ernst Tammsoo.

Koosolekul tehti ettepanekuid mitmete uute

tegevusharude ellukutsumiseks, kuid leiti, et kõikide tegevusharude jaoks ei jätku küllaldaselt määral liikmeid. Nii otsustati ühendada mitmed ühesihilised asutatavad tegevusharud. Rahvatantsurühm asub töötama varemtegitseva näiteharu juure, maleharu käib kirjandusharu alla. Juure asutati 3 uut tegevusharu. 1. „Hõimu-, Välis-Eesti- ja Esperantoharu“. Juhatusse valiti K. Hansen, E. Tammsoo ja E. Pool. 2. „Kodukaunistamise- ja põllumajandusharu“ juhatusse valiti J. Assafrei, E. Kalm ja A. Pipar ning naisharu juhatusse valiti H. Tammsoo, E. Rein ja E. Tamm.

Üldkoosolekul valiti osakonna 10. aastapäeva puhul 5 auliiget.

Koosolekul pidas referaadi võõrkeeltest osakonna noorsoolane K. Hansen, kes käsitas oma referaadis 11 võõrkeelt. Neist 7 võõrkeelt käsitas referent põhja ikult, kuna 4 võõrkeelt pealiskaudsemalt, kusjuures erinev tähelepanu oli pööratud germaani keeltele ja esperantole.

Teise referaadi pidas E. Riemann, kes kõneles tegevusharudest osavõtmisest.

Osakonna 10. aastapäeva pühitsemine toimub 1. mail vastava aktusega. Osakonna juubeliks ilmub ka brošüür osakonna tegevusest.

Mõned aastad tagasi oli raskusi mitmesuguste erialaliste referaatide ja loengute korraldamisega, kuna vastavaid lektoreid oli raske saada. Nüüd on aga osakonnas olemas oma lektorid võõrkeelte, tantsuõpetuse, põllumajanduse, kodu-uurimise jne. alal. Liikmeid on osakonnal Vana- ja Uue-Vändrast, Torist ja ka Lätist läti-estlasi.

ÜENÜ XL Esinduskogu

Saadikute ja esindatud osakondade arvu poolest on ÜENÜ Esinduskogud iga aastaga ja iga korraga ikka suurenenud. Neljakümnele Esinduskogu koosolekule oli aga saadikuid ilmunud senisest niivõrd tähelepanavalt suuremal arvul, et see paratamatult jättis võimsa mulje ÜENÜ organisatsioonilisest kasvust viimasel ajal, eriti aga huvi kasvamisest üldise ja ühise tegevuse vastu. Esinduskogu päeval oli ÜENÜ esindusõiguslike osakondade üldarv 249 ja kõigi seaduslike esindajate üldarv 499. Neist olid mandaadid esitatud 137 osakonna poolt 345 saadikule ja võtsid tegelikult koosolekutest osa 123 osakonda kokku 251 täisvõimelise esindajaga, s. o. 50% osakondi ja 50,4% saadikuid. Pääle selle registreeriti koosolekust osavõtjatena 263 ainult sõnaõiguslist esindajat, nii et koosolekuist osavõtjate koguarv ulatus üle 500. Igaüks ei suutnud ÜENÜ ruumid Lembitu tänaval seda saadikute hulka poolestki ulatuses mahutada. Koosoleku avamisel oli saal puupüsti täidetud ja eesruumides viibivate saadikute arv näis ilmselt suuremana, kui saalis viibivate oma. Kõige selle tõttu oli koosolek sunnitud pealelõunat üle siirduma Kaubandus-Tööstuskoja märksa avaramasse saali, mille ÜENÜ esindajate hulk nii laupäeva pärastlõunal kui ka pühapäeva hommikupoolel täiesti täitis.

Juba esimesel avamisel võidi konstateerida seaduslikku kvoorumit. Kell 10.30 avas esimees A. Keller koosoleku. Avamisest võtsid osa Haridusministeeriumi Noorte juhataja kolonel J. Vellerind, noorte nõunik Maisma, Haridusministeeriumi vabaharidusnõunik K. Kadak jt. Tervitades külalisi ja saadikuid avaldas esimees lootust, et ÜENÜ töö tulemused ei peegeldu mitte ainult selles suures arvus, millega võime lugeda kohalviibivaid esindajaid, vaid et see enne kõike avalduks kohapealses ja ülemaalses tegelikus töös. Avasõna järgi lauldi ühiselt „Kaunimad laulud“.

Koosoleku juhatusse valiti Karl Kranfeldt

Tallinnast, August Sakk Kõnnu-Nõmmelt, E. Õun Nõmmelt, Hugo Viires Sompast ja J. Saluste.

Sekretariaati valiti H. Tarand, P. Laaniste, A. Leiumaa, R. Kulbach ja A. Tammjärv.

Koosolekut asus juhutama A. Sakk. Tervitusi ütles ÜENÜ Kesknõukogu poolt Kustas Utuste, samuti Valga osakond. Kirjalikke ja telegrammilisi tervitusi oli saabunud rohkesti, muu hulgas Nimele Eestistamise Keskliidu juhatajalt ja ÜENÜ Karilatsi osakonnalt, kes samal päeval pühitses oma kümne aastase tegevuse juubelit. Pärast mandaatkomisjoni valimist (Pullisaar, Ilves, Maurer, Ahve, Uueson) ja eelmise koosoleku protokollil kinnitamist kuulati ära Haridusministeeriumi Noorte juhataja

kolonel J. Vellerindi kõne noorsoo organiseerimisest vastava seaduse alusel.

Kol. J. Vellerind selgitas lühidalt seaduse mõtet ja tema rakendamise võimalusi. Kogu noorsugu, mis käib noorsoo organiseerimise seaduse alla jaguneb ealiselt ja noorsoopühiloogiliselt kolmeks suuremaks rühmaks. Eelkooliealine noor, kuni oma 7—8 eluaastani leiab kogu oma elu ja tegevuse sisu mängust, mida ta toimib vanemate otsesel juhtimisel. Järgmises elujärgus (kuni 16—17 a.) jätkub mäng, kuid siin juba noore enese algatusel ja vanemate kaasatsemisel ainult kontrollijatena. 17—18 aastana jätab aga noor mängu ja asub tegelikult osa võtma elust. See noor ei mängi enam, vaid elab. Ta ei vaja ka enam vanemaid oma tegevuse algatajatena ega kontrollijatena. Selles eas peab sündima kvaline ja sihikindel arenemistöö. Ja see iga kestab noortel tavaliselt kuni nende abiellumiseni, oma perekonna loomiseni. Sellest ajast saadik kuulub vanem organisatsiooni juba kasvatajana ja toetajana, kuna tema otsene huvi töö enese vastu ei ole enam endine.

See viimane iga (17—30 a.) on huvitatud väga mitmetest, võiks isegi ütelda kõigist aladest. Ja kuna ÜENÜ on organisatsioon, mis koondab oma ümber just sellealisi noori, siis tema loomulikult peab harrastama kõiki alasid. See nooreaeg on oma loomult rahutu ja otsiv, selle pärast peab ühingu või organisatsioon andma siin noortele võimalusi selle leidmiseks, mida nad otsivad. ÜENÜ peab suutma anda niihästi noorte tungelule kui kõigile nende harrastuste positiivse ja neid rahuldava suuna. Maanoored, kes oma liikumises kujutavad üht teatud kitsa ala harrastamist on leidnud ÜENÜ üleliigsena. See ei ole ometigi mitte nii. Maanoored ei suuda rahuldada oma vahenditega ja meetoditega kõikide noorte kõiki huvisid. ÜENÜ põhisuunad peavad olema kindlad ja püsivad. Tema ülesanded nõuavad temalt kavalist tööd. Kavalikkusele tulekski senisest enam pühendada tähelepanu. Ja need sihid või põhisuunad, millele minu arvates oleks tarvilik pöörata erilist tähelepanu on: patriotism, eestlase iseteadvus (meie omakultuuri harrastamise ja austamise näol) ning tööarmastus.

Esinduskogu kinnitas selle järele 7 uut ÜENÜ osakonda ja nimelt: Illuka Virumaal, Võhma Viljandimaal, Varangu Virumaal, Võli-Kildu Viljandimaal, Mudakuru ja Mõisaküla

Pärnumaal ning Kõlleste osakonna Võrumaal.

Tegevuse lõpetanud osakondadest likvideeriti Karula Valgemaal ja Säina Võrumaal.

Koosolek jätkus pärast lõunavaheaega Kaubandustööstuskoja saalis. Esimees A. Keller esitas ülevaated ÜENU kui ülemaalse organisatsiooni, Keskjuhatus, Kesknõukogu ja Kesktoimkondade tööst. Aruande ÜENU Keskjuhatus majandusest kandis ette J. Kreek. Niihästi tegevuse- kui majanduslik aruanne leidsid elavat arvustust ja rohkeid sõnavõtte järgnenud läbirääkimistel. Keskvideeriv toimikond konstateeris oma aruandes, et asjaajamine ja kogu möödunud aasta töö on üldiselt häas korras, kuid juhtis ühtlasi tähelepanu mõningaile vähemaile puudustele.

Nii aruannetest ja ülevaadetest kui ka tegevuskavaga ühenduses ettekantud küsimustest ning nrsl. A. Kellersi kõnest toome edaspidi täielikuma ülevaate.

Laupäeva õhtul esines pikema kõnega veel muinsuskaitse inspektor magister Erik Laid. Oma ettekandes, „Eestlaste 25 sugupõlve“ ütles ta kokkuvõttes järgmist:

Kultuurist on igal inimesel tavaliselt isegune arusaamine, oleneb tema mõtteilmast. Meie võiksime kultuurina käsitada paljude põlvede kogemusi ja oskusi, mis edasipärandumisel arenevad ja õilistuvad. Sellest lähtudes kerkib küsimus: kas on võimalik nendele kogemustele ja oskustele, mis eestlane oma esivanematel pärandanud, rajada moodsat kultuurehitust? Selle küsimuse lõplik vastamine ei ole teostatav ühe kõnega. Ma tahaksin siin anda aga üksikuid pilte sellest esivanemate kultuurirundamendist.

Maanoored on sageli kokku puutunud selle muistse kultuuri tänaseni säilinud märkidega ja saanud sellest kokkupuutumisest kindlasti mõtlemapanevaid muljeid. Muistsest iseseisvusajast tänaseni on elanud umbes 25 inim-põlve. Kuid selle väikese esivanemate rea ajalugu on sisaldanud väga mitmesuguseid ja erinevaid arengujärke. Esimene neist esivanemaist — 25 põlve tagasi — umbes aastal 1187 — oli iseseisev ja enesekindel inimene, kes omas rahvusliku omapärase kultuuri, mis tunduvalt erines naabrite omast. See kultuur asus samal territooriumil, millel praegu asub iseseisev Eesti riik. Nii ei ole meie praegused riigi piiridki mitte millegi muu kui meie vana omakultuuri levimise piirid.

Arvamine, nagu oleksid sakslased meid kultuurile avastanud ei saa osutada tõeks. Peab isegi ütleva, et sakslased ei ole suutnud meie muistset kultuuri kuigi tunduvalt määralt muuta.

Aastal 1300 on see muistne kultuur oluliselt veel täiesti sama, kuigi 13. sajandit on loetud kõige järsumaks murranguks meie maa kultuuris, sakslaste maale tuleku tõttu. Meie maa kultuuriline areng oli loomulik ja järsu murranguta. Uued linnad tekkisid enamasti vanade linnuste kohtadele, õige vanadest teedest arenevad maanteed ja hiljem koguni raudteed.

Veel 15. sajandil oli eesti talupoeg küllalt jõukas, kuigi olid piiratud tema poliitilised ja ühiskondlikud võimalused. Kuid üldkultuuris kipub tol ajal ilmneva seisak, rahva värske loomisvõime degenerereeris.

18. sajandi algul oli eestlase poliitilise,

vaimse kui ka majandusliku seisundi kõige sügavam mõõnaeg. Kuid kõigele sellele vaatamata püsis eestlaste rahvus ja kultuur. 19. sajandil, nn. ärkamisajal tõusis majandus uuesti tuntavalt. Rööbiti sel ajal teostunud haritlaste ümberrahvustumisega ärkas ka tõus uuele rahvustundele, mille kandjajaks said eriti meie talupojad.

Viimane lüli selles reas oleme meie. See põlv on käinud eesti koolis, on võinud areneda eesti rahvusliku mõtte ja kultuuri suunas. Sealjuures on aga puudu jäänud küllaldane teadmine oma esivanemate saavutustest ja küllaldane arusaamine nendest. Meie ülesanne on oma eneste maad ja oma eneste kultuuri uuesti vallutada eneste jaoks. Kui on põhjendatud ajalooliselt ja kultuuriliselt eestlaste riigi piirid, siis ei tohi katkeda praeguste eestlaste vaimne side oma ürgse kultuuriga ega valguda laiali segunemises lääne ja ida kultuuridega. Meie ei ole kunagi olnud päriselt lääse ega päriselt ida, ega tohiks seda ka mitte praegu olla. Meie koduajaloo ja kultuuri uurimine ei tohi aga siiski muutuda takistavaks meie tänapäeva ülesannete täitmisele, vaid nendest peame just ammutama jõudu ja enesekindlust ning võima praegusel põlvel nende tõttu tunda end rikkamana seesmiselt.

Laupäeva õhtul oli saadikute omavaheline koosviibimine Lembitu tänava ruumides. Kava sisaldas laulu ja viiulietekandeid, lugemisi ja deklamatsioone. Tantsiti hilise ööni üsna tujuküllases meeleolus.

Pühapäeval koosolekul kinnitati Keskjuhatus tegevuskava ja järgneva aasta eelarve. Mõlemate puhul olid sõnavõttud üsna elavad ja rohked.

Kuulati ära dir. K. Liidaku referaat „Maa-kultuur ja noored“, juba nimetatud nrsl. A. Kellersi ettekanne ja A. Meikopi esitlus Noorsoo rahvaulikoolidest. Kõigist neist ettekannetest esitame kokkuvõtted edaspidi. Viimasega ühenduses võttis esinduskogu vastu 2 resolutsiooni järgmiselt:

„ÜENU XL Esinduskogu peab noorsoo rahvaulikooli ellukutsumist vajalikuks ja soovib ühtlasi, et Keskjuhatus astuks kõiki vajalikke samme selleks. Noorsoo rahvaulikool suudab ainult siis täita oma kõrget ülesannet, kui ta on varustatud ajakohaste õppevahenditega, siseseadete ja õppejõududega.“

„ÜENU Esinduskogu soovibat kõigile ÜENU osakondadele asuda noorsoo rahvaulikooli mõtte teostamise eeltöödele, mis seisavad: 1. rahvaulikooli mõtte propageerimises ja 2. võimaluste hankimises üksikute liikmete saatmiseks eesti ja põhjamaade rahvaulikoolidesse.“

Keskjuhatus valimisest võtsid osa 167 saadikut. Hääleteenamuse järjekorras valiti Keskjuhatusse A. Keller, A. Meikop, A. Kurvits, R. Soots, V. Roopere, J. Sõster, E. Öun, J. Kreek, A. Männik, H. Viires, R. Rajasmaa. Kandidaatideks: E. Ahve, V. Mustel, prl. Liivak, E. Vint.

Keskvideerivasse toimikonda valiti: V. Siirak, E. Eik, A. Järv, P. Laaniste ja E. Saun.

ÜENU Tamsalu osakonnale anti Keskjuhatus esimehe poolt pidulikult Eesti Nooruse tellimisvõistluste rändauhind, mille osakond pärast kolmekordset vahetut kaitsmist omandas jäädavalt.

S I N A

*Sinu silmi sügavusist pullub õnnepelk,
 fuultekaar kui õitsma puškend tulinelk.*

*Unelen, et olen väike mesilind,
 kes on ekslend ilmas, leiab sind.*

Pea puſjanuna jälle tõusen lendlema.

Kuskil... kuskil ootab mind mu õnne-kodumaa...

Asugem koduurimisele!

Igal rahval on oma rahvuslik iseteadvus. See on seda suurem ja tugevam, mida enam rahvas omab ja tunneb oma väärtusi. Et me enam austaksime oma rahvust ja armastaksime kodumaad, selleks peame teda tundma. Meie rahvuslist iseteadvust ja omapära tuleb üha suurendada ja süvendada. Ja see peaks olema ka noortele südame lähedane. Allpool toon mõningaid soove ja ülesandeid noortele, mis aitaksid kaasa selleks, et me enam õpiksime tundma oma kodumaad ja rahvast.

Kui Eesti Rahva Muuseumi juure loodi 1927. a. Eesti Rahvaluule Arhiiv (lüh. ERA), siis koondati sinna kõik meil aastakümneid kogutud materjal, mis tol ajal tõusis 250.000 lk-ni. Kui nüüd, 10 a. hiljem, vaatleme selle vahemikul toimunud lisa kogumistööd, siis näeme, et meie vaimse vanavara hulk on tõusnud üle poole miljoni lehekülje. Selleks suurtööks on kaasa aidanud paljud kooliõpetajad oma õpilasperega, paljud maahariilased ja lihtsad maainimesed, noored ja vanad, kellel on jätkunud tahet jäädvustada paberile vanarahva vaimuvara. Ka ÜENÜ oma osakondadega pole olnud kõrvaltvaatajaks. On organiseeritud kodu-uurimisringe, korraldatud vastavaid kursusi ja võistlusi. Algust tegid tol alal ÜENÜ Saadjärve ja Kolga-Jaani osa-

konnad, kus võistlusi korraldati 1931./32. aastal.

K. a. pühitseb Eesti Rahvaluule Arhiiv oma 10 a. juubelit. Sellel juubeli aastal loodetakse elavat kogumistööd, mis tunduvat paistaks ERA kogusid. Oleks tingimata vajalik, et iga osakonna juure saaks ellu kutsutud kodukoha harud või kodu-uurimise ringid, millised korraldaksid rahvaluule kogumisvõistlusi* Ei oleks ilusamat kinki meilt noortelt ERA-le kui tuhanded leheküljed rahvaluulet tema juubelpäevaks!

Eriti palju on ära teha tol alal Lääne- ja Saaremaa osakondadel, kuna neist maakondadest on senini rahvaluulelist materjali kogutud võrdlemisi vähe. Kuid ka teistes maakondades on veel küllaldaselt ainekku, mida on vaja paberile jäädvustada. See on suur töö, mis ootab tegijaid. Et Eesti on tõusnud rahvaluule alal suurriigiks teiste riikide peres, siis on see töö väärt, et seda teha. Ja seda on tarvis teha, et saaksime sellega osaltki tasuda esivanemaile seda suurt tänuvõlga veel suurema pändanduse eest. Selleks tööks vaid tahet ja edu!

Joh. Raidla.

* Lähemaid juhiseid organiseerimiseks annab ÜENÜ kodukoha-uurimise keskktoimkond, kes saadab kohale vastavaid eriteadlasi. Soovijaile saadab ERA maksuta vajalikud küsimuskavad, vihud ja ümbrikud.

ÜENÜ Torma os. pesuõmblemise ja läikepesu triikimise kursustest osavõtjad.

Kursust juhatas prl. L. Sommer.

Mõnda ÜENU Torma osakonnast

Käesoleva aasta jaanuaris algas osak. uus tegevusaasta, eesotsas pääkoosoleku poolt valitud juhatusega, kelledeks osutused: esimees — prl. M. Roos, abi — hra A. Raudsepp, kirjatoimetaja ja muusikaharu juht — hra M. Maido, kirjatoimetaja abi ja näiteharu juht — hra R. Nõmm, laekur — hra A. Joost, kodukultuurharu juht — prl. H. Annus, spordi- ja maleharu juht — hra O. Aaving, kirjandusharu juht — prl. H. Hallik, maatulundusharu juht — hra O. Soidla.

Seega töötab osakonnas seitse tegevusharu juhatuse poolt väljatöötatud tegevuskavade alusel.

Esimesena on alustanud tegevust kodukultuuri ja maatulundusharud. Alles hiljuti lõppes kodukultuurharu korraldusel pesuõmblemis- ja läikepesu triikimiskursus. Kursust juhatas prl. L. Sommer. Kursus, millest võttis osa 20 noorsoolast, lõppes kursuslaste eneste korraldatud teeõhtuga, mis möödus kõigiti meeleolurikkalt ja aitas katta osa kulusid. Olgu tähendatud, et kodukultuurharu, oma intensiivse tegevusega tuleb lugeda tähtsamate ja energilisemate tegevusharude hulka osakonnas. Tema juhi prl. H. Annuse tahtejõulise väsimata energia kaasabil, kes hoolimata isiklikest kuludest on ohverdanud juba aastaid oma aega selle hüvanguks, korraldades kursusi ja referaate, propageerides rahvakombeid ja rõivastust.

Pääle eelmainitud kursuse korraldas osak. maatulundusharu — juhi hra O. Soidla energi-

lisel algatusel 26. veebr. Tõikvere algkooli ruumes loengud sea- ja loomakasvatusest. Loenguid pidasid Kuremaa seakatsesjaama juhataja hra Voltri ja Karjakasvatuskooli juhataja hra Vask. Loenguid oli tulnud kuulama ligi sada inimest, kes huviga jälgisid ettekannet.

Teiseks korraldas sama haru 1. märtsil Rääbise as. „Puiestee“ talus tegeliku karjäsöötmise kursuse. Kursus oli ühepäevaline ning õpetust andsid kohalik konsulent hra Soome ja kontrollassistent hra Poolgas. Kursusel võeti praktiliselt läbi toitmist, puhasdamist ja lüpsmist. Osavõtjaid oli pääle kolmekümne. Kursuse tulemuseks oli see, et hulk kohalikke talundeid hakkasid kontrollühisuse liikmeks.

Maatulundusharu korraldusel esines veel 3. märtsil Tõikvere algkooli ruumes kohalik jaoskonna arst hra Grossberger tervishoidlise loenguga. Loengust võttis osa kaugelt üle saja inimese. Loengul käsitleti peamiselt esimest arstiabi õnnetuil juhtudel. Kursusest osavõtt oli elav — võeti rohkesti sõna ja esitati küsimusi.

Maatulundusharul on kavatsus veel lähemal ajal korraldada looma tervishoiu loengut, siis tsementtööde ja puutööde kursust.

Pildil pesuõmblemis ja läikepesu triikimiskursusest osavõtjad. Keskmine rida vasakult neljas kursuse juhataja prl. L. Sommer. Paremalt kõrval kodukultuurharu juht prl. H. Annus.

M. M.

S P O R T

Suusatamine Riisiperes.

Nagu igal aastal, nii ka käesoleval aastal talvespordi aeg jäi kaunis napiks, sest lund oli meil vaevalt 1 kuu kus suusatada sai. Et seda kallist aega mitte raisata, sai igal püha-päeval võistlusi peetud. Võistluste seeria algas 2. II, mil peeti 5 ja 10 klm suusamärgi võistlused, kus parimaks ajaks 5 klm saavutati 24.50. 24. veebr. olid märgivõistlused noortele ja naistele, ja peale selle peeti osk. meistervõistlused 5-, 10- ja 18-klm. 5 klm tuli meistriks noor 18-aastane Aleks Kaugas ajaga 25.32. 2. Aug. Reigo 25.59. 3. Joh. Kaugas 26.22 (kes ka alles 18-aastane). 10-klm tuli meistriks Aug. Reigo 50.21. 2. Alek Kaugas 50.22. 3. Joh. Kaugas 51.59. 18 klm meister Joh. Kaugas 1.36.30. 2. E. Reigo 1.44.58. 3. O. Ojamets 1.51.34.

7. märtsil peeti ringkonna nr. 1 suusavõistlused Riisiperes. Osa võtsid ainult Nõmme ja Riisipere noored, kokku 36 sõitjat. Võistluskujunes tugevaks, sest mõlemad osakonnad tahtsid võitjaks tulla. Võistlus algas 5 klm noortele, kus startis 10 sõitjat, kes ka kõik lõpetasid. Kohtadele tulid: 1. Kuuver, A. (N) 22.07, 2. Tonto, A. (N) 22.36, 3. Kaugas, V.

(R) 23.55, 4. Uusimaa, H. (R) 23.56, 5. Selist, E. (R) 25.14, 6. Triik, E. (R) 26.14.

Teiseks startisid 10 klm mehed, kust osa võtsid 13 meest. Siin kujunes Riisipere noorte suureks võiduks, sest nõmmelasi pääsis esimese kuue hulka ainult 1 ja seegi 5. kohale. Tagajärjed: 1. A. Reigo (R) 45.27, 2. Joh. Kaugas (R) 46.33, 3. E. Reigo (R) 47.28, 4. Alek Kaugas (R) 48.58, 5. E. Arpo (N) 49.32, 6. A. Ojamets 50.50.

Kolmandaks asusid starti naised 4-klm sõiduks. Tagajärjed: 1. H. Raadiko (N) 24.21, 2. I. Annus (N) 25.20, 3. S. Liiv (R) 26.55, 4. O. Roosenberg (N) 28.00, V. E. Kana (N) 29.28.

Viimase alana toimus 4×5-klm teatesuusatamine. Sõitis 3 meeskonda: Riisiperest 2 ja Nõmmelt 1 meeskond. Stardist lahkus võtab kohe juhtimise enda kätte Riisipere 1. meeskond, kes lõpetabki esimesena ajaga 1.32,28, koosseisus Joh. Kaugas, Aleks Kaugas, E. Reigo ja Aug. Reigo. 2. Nõmme, ajaga 1.34,28, koosseis Hoomre, Tonto, Arpo ja Kuuver. 3. Riisipere 2. ajaga 1.38,58, koosseis: Soom, Treiberg, Ojamets, Uusimaa.

Seega lõppesid ringkonna võistlused Riisipere võiduga 87:77, ühtlasi võites esma-

kordselt keskjuhatuse rändauhinna. 4×5 km teatesuusatamises võitis rändauhinna ka Riisipere.

Võeti osa Eesti esivõistlustest algajale kus tuldi 8., 9., 13. ja 18. kohale. Oli veel kokku lepitud kolmik-klubi võistluseks, kus pidid kohtama Tallinn—Nõmme—Riisipere, aga kättejõudnud sula tõmbas neist kavatsustest kriipsu läbi.

Kokkuvõtt tänavusest talispordist ÜENU-s.

Talv on kadunud ja ühes talvega kaovad ka muljed sellest ilusast aastaajast. Mõõdunud talv oli lühike, kuid kohati väga lumerikas. ÜENU sportlaskond kasutas lühikest talve, nii palju kui oli kusagil võimalik, tegevusrikkalt ära. Nii korraldati 6-es ringkonnas suusatamise ringkonnavõistlusi. Ringkonnavõistluste arv oleks suurengi olnud, kuid iga võistluse korraldamine vajab vähemalt kaks nädalat eeltööd, ja kuna ilmastik oli muutlik, siis juhtus tihti ajal, mil liikusid kavatsused ringkonnavõistluste korraldamiseks, sula ja vihmasadu. Hakati siis kevadet ootama, aga nädala või poole pärast oli lund hangedena. Tulevaks talveks peaksid ringkonnad võistluspäeva juba varakult kindlaks määrama, et ei tuleks ette kahtlemist, ning et korraldav osakond saaks teatada ebasobiva ilmastiku korral teistele osakondadele edasilükatud tähtpäeva. Võistlusi võiks pidada paar kuud hiljem ettekatsetatud tähtpäevast — kuid nad saaksid siiski korraldatud.

Ringkonnavõistlusi korraldasid Riisipere osak. 1 ringkonnas; Kuusalu osak. 4 ringk.; Mädapea osak. 8 ringk.; Simuna osak. 12 ringk.; Vändra osak. 25 ringk.; Tamsalu osak. 36 ringk.

Ringkonnavõistlustest võttis osa üldse 113 osakonda. ÜENU Keskjuhatuse pani igale ringkonna paremale osakonnale välja rändauhinna (suusataja kuju alusel), mille võitsid eranditult osakonnad, kes korraldasid ringkonnavõistlused.

Suusatamise ringkonnavõistlused toimusid esmakordselt mõõdunud talvel ja korraldatud võistluste arv asja uudsuse tõttu pole sugugi väike. Huvitav on asjaolu, et kõik võistlused toimusid ajavahemikus 28. veebruarist kuni 14. märtsini. Seega kahe nädala jooksul. Võistluste korraldamiseks oli see aeg kõige soodsam. Ainult 36-nda ringkonna võistlused (peeti 14. märtsil) juhtusid kokku suure sulaga.

Võistlused toimusid kolmel rindel: 10 km meestele, 5 km noortele ja 4 km naistele.

Pealeselle teatesuusatamine 4×5 km. Teatesuusatamine ja naisala jäid ära 4-das ja 25-das ringkonnas. Mujal sündisid ringkonnavõistlused ettenähtud kavaga ja laiaulatuslikumaltki.

Poleks õiglane võrrelda saavutusi ringkonnade ja osakondade vahel, kuna võistlustingimused olid igal pool ja igal ajal isesugused. Siiski suurejoonelisemad näivad 1-se, 8-da (68 osavõtjat) ja 25-da ringkonna suusavõistlused. Samuti on neil võistlustel saavutatud paremaid tagajärgi.

Peale ringkonnavõistluste korraldasid Tamsalu, Vändra ja Riisipere osakonnad suusatamisejärgi võistlusi, kus 99% katsetajaist saavutasid vastavad märginormid.

Üksikute ringkonnavõistluste tagajärjed.

1. ringkond. 10 km: A. Reigo (Riisipere) 45,27, 2. J. Kaugas (R) 46,35, 3. E. Reigo (R) 47,28. 5 km: Kuuver (Nõmme) 22,07, 2. A. Tonto (N) 22,36, 3. V. Kaugas (R) 23,55. 4×5 km: 1. Riisipere osak. 1.32,28, 2. A. Tonto (N) 22,36, 3. V. Kaugas (R) Raadiko (N) 24,21, 2. Annus (N) 25,20, 3. Liiv (R) 26,55.

4. ringkond. 10 km: V. Uhkai (Kuusalu) 49,46, 2. H. Kroon (K) 50,30, 3. A. Nõmmets (K) 54,56. 5 km: E. Väljataga (K) 23,18, 2. Roolaid (Hirvli) 24,26, 3. I. Ital (K) 24,38.

8. ringkond. 10 km: O. Kaljuveer (Karitsa) 43,05, 2. H. Rinde (Mädapea) 43,11, 3. F. Grünfeldt (M) 43,42. 5 km: 1. K. Kirs (M) 12,15, 2. A. Pajo (M) 12,37, 3. H. Mühlberg (M) 12,53. 4×5 km: Mädapea osak. 1.26,01, 2. Karitsa osak. 1.27,11. 5 km naistele: 1. L. Tamm (K) 30,17, 2. E. Grünfeldt (M) 30,46, 3. S. Vall (K) 31,07.

12. ringkond. 10 km: A. Veemaa (Simuna) 50,58, 2. O. Laidsalu (S) 51,49, H. Tõnissaar (S) 56,15. 5 km: A. Veemaa (S) 25,05, 2. E. Luhamaa (Kiltsi) 25,09, 3. E. Rattassepp (S) 26,49. 4×5 km: 1. Kiltsi osak. 1.36,52, 2. Simuna osak. 1.36,17. 4 km naistele: H. Eller (K) 25,12, 2. H. Eraste (S) 28,14, 3. A. Kangur (S) 31,54.

25. ringkond. 10 km: A. Soolaid (Sikana-Aluste) 48,22, 2. M. Hansberg (Rõusa) 50,19, 3. Juhansoo (Vändra) 52,18. 5 km: 1. A. Tohver (S-A) 22,41, 2. M. Kiirats (V) 23,37, 3. V. Aaspere (V) 24,09.

36. ringkond. 10 km: J. Ruut (Alburisti) 1.01,35, 2. E. Tross (Tamsalu) 1.05,25, 3. H. Sepp (A-R) 1.09,40. 5 km: U. Olup (T) 42,50, 2. H. Kolts (T) 45,15. 4×5 km: 1. Tamsalu osak. 2.20,54. 4 km naistele: 1. M. Muri (T) 36,20, 2. M. Väärt (T) 37,00, 3. L. Tankler (T) 37,30.

Tegev-toimetaja: Vold. Vent. Vastutav toimetaja: August Meikop. Toimetus: Erika Viirsalu, Arvi Moor, Hugo Lepik, H. Tarand. Väljaandja: Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatuse. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Lembitu 20.

Tellimise hind:

Kodumaal, Lätis ja Leedus: aastaks kr. 2.50, poolaastaks kr. 1.50, kolmeks kuuks 75 senti, kuus 30 senti. Mujal: aastaks kr. 4.—, poolaastaks kr. 2.—.

Põllupidajate Ühispank

Tallinnas, Estonia puistee 27, tel. 455-68.

Osakond: Keila, Kirikupl. 6, tel. 75.

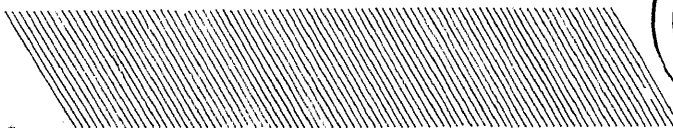
Aktiva	Arvete seis 1. jaanuaril 1937. a.	Passiva	
Kassa	15.558,86	Osakapital	128.780,14
Hoiuarved teistes pankades	240.858,91	Tagavarakapital	12.655,96
Väärtpaberid	73.431,97	Vallasvara kustutuskapital	4.712,03
Diskonteeritud vekslid	425.584,92	Hoiusummad	658.874,75
Tähtajalised laenud	29.905,—	Riiklised laenud	19.852,29
Riiklised laenud	11.829,48	Korrespondendid	3.959,03
Konto-korrent laenud	37.956,63	Väljaantud garantiid	8.967,—
Korrespondendid	6.123,70	Osakond	23.183,42
Garantiide deebitorid	8.967,—	1937. a. eest saadud % %	4.462,92
Vallasvara	6.050,54	Muud passivad	12.080,01
Osakond	23.183,42	Puhaskasu	3.869,62
Muud aktivad	1.946,74		
	<u>Kr. 881.397,17</u>		<u>Kr. 881.397,17</u>

Kulud	Kulude ja tulude arve.	Tulud	
Valitsemise ja ärikulud	19.744,56	Saadud % % ja komisjon	51.084,46
Makstud % % ja komisjon	26.578,84	Mitmesugused tulud	4.844,25
Mitmesugused kulud	5.735,69		
1936. a. puhaskasu	3.869,62		
	<u>Kr. 55.928,71</u>		<u>Kr. 55.928,71</u>

Pank võtab raha hoiule, annab laene mitmesuguste kindlustuste vastu ja toimetab kõiki pangaoperatsioone.

TRÜKIKODA ESTOTRÜKK TALLINN, SUUR KARJA 8

MASINALADU, AUTOMAAT TRÜKI-
MASINAD JA MOODSAD KIRJAD
GARANTEERIVAD HEA, KIIRE JA
MÕÕDUKATE HINDADEGA TÖÖ

TELEF. 445-25

Hind 30 senti.

Kauneid kevadkangaid mitmekesises valikus

soovitab

HERMAN RÕIVAS

Kodumaa vabrikute riidekauplus

Tallinn, Estonia puiestee 11, telefon 304-80

M Ü Ü K S U U R E L J A V Ä I K S E L A R V U L

Kevadehooajaks

suures valikus daamide ja härrade riidekaupu parimaist kodu- ja välismaa riidevabrikuist

O-ü.

„Riieturite Ühiskaubamaja“

Tallinn, S. Karja 19. Telef. 455-77.

Tartu, Aleksandri 5. Telef. 16-20.

A-S.

„EESTI REISIBÜROO“

PEAKONTOR: Tallinn, Kinga 3, tel. 433-20.

OSAKONNAD: Tartu, Suurturg 7, tel. 3-72.

Pärnu, Rütli t., Endla majas,
tel. 1-13.

PILETI KASSAD: Tallinnas, Balti jaamas, tel. 438-92 ja Tartu raudteejaamas.

RAHAVAHETUSPUNKT: Tallinna sadamas.

TELEGRAMMI AADRESS: ERBO Tallinn.

Raudtee-, laeva- ja õhusõidupiletite müük. Rahavahetus.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR